

10001

Nettovergrep mot barn

En kvantitativ undersøkelse om sammenhengen mellom arbeid med nettovergrep mot barn og holdninger til nettovergrepere

Bacheloroppgave i Psykologi

Veileder: Eva Oddrun Langvik

Medveileder: Lisbet Frang Christiansen

Mai 2023

10001

Nettovergrep mot barn

En kvantitativ undersøkelse om sammenhengen mellom arbeid med nettovergrep mot barn og holdninger til nettovergrepere

Bacheloroppgave i Psykologi
Veileder: Eva Oddrun Langvik
Medveileder: Lisbet Frang Christiansen
Mai 2023

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
Fakultet for samfunns- og utdanningsvitenskap
Institutt for psykologi

Kunnskap for en bedre verden

Forord

Dette bachelorprosjektet marker avslutningen på bachelorstudiet i psykologi ved NTNU, våren 2023. Studien tilhører et større forskningsprosjekt kalt SOBI-prosjektet, som blant annet har som formål å forebygge mot seksuelle overgrep mot barn på nett.

Jeg ønsker først og fremst å takke mine veiledere, Eva Oddrun Langvik og Lisbet Frang Christiansen, for tett og god oppfølging gjennom alle deler av prosjektet. En takk rettes til Anne Iversen for motiverende ord, og takk til Tale Røijen Størdal for behandling og klargjøring av datamaterialet. Jeg vil også takke mine medstudenter tilhørende prosjektet for samarbeidet, og takk til studenter tilhørende andre bachelorprosjekt for støtte og inspirasjon. En takk må også rettes til deltakerne.

Opgavens problemstilling er egenprodusert med hjelp fra veileder til finpuss av formulering og valg av variabler. Spørreundersøkelsen for datainnsamlingen er utformet primært av Eva og Anne, med god hjelp fra Tale, og innspill fra bachelorstudentene ved prosjektet. Datainnsamlingen er utført av alle parter tilhørende prosjektet. Analyser og skriveprosessen har vært selvstendig utført med oppfølging av veileder Eva, samt tilbakemeldinger og råd fra Lisbet. Litteratursøket er basert på egen utforskning etter relevant litteratur, hvor Google Scholar og PubMed er primært brukt. Relevante artikler som har blitt publisert av veiledere på kommunikasjonsforumet for prosjektet har også blitt benyttet.

Veiledere og andre tilhørende prosjektet har hatt stor betydning for hvordan oppgaven har utformet seg. Oppgaven er et resultat av et selvstendig arbeid under veiledning. Prosessen har vært lærerik, og det har vært givende å komme på innsiden av hvordan en forskningsprosess kan foregå.

Denne bacheloroppgaven er skrevet i henhold til Publication Manual of the American Psychological Association, 7th edition (American Psychological Association, 2020).

Sammendrag

Stadig flere unge blir utsatt for overgrep på nett og omfanget av overgrepsmateriale blir større. Forskningsfeltet er i vekst, men fortsatt mangelfullt. Forskningen på hvilke holdninger den generelle befolkningen har til nettovergripere er smalt. Forskningsprosjektet ønsker dermed å avdekke disse holdningene. Oppgaven fokuserer på de som jobber med nettovergrep mot barn sammenlignet med de som ikke jobber med tematikken. Antagelsen er at førstnevnte gruppe har mer nyanserte og positive holdninger til nettovergripere.

Datamaterialet ble samlet inn gjennom et nettbasert spørreskjema.

Spørreundersøkelsen undersøkte demografiske variabler, samt hvordan respondentene stilte seg til ulike holdningspåstander om nettovergripere. Oppgaven benytter tre holdningspåstander; «De er helt vanlige folk», «De som ser på overgrepsmateriale tenner seksuelt på barn (har en pedofil preferanse)» og «Personer som ser på seksualiserte bilder av barn/barnepornografi er psykisk syke og bør behandles». En regresjonsanalyse viste signifikante sammenhenger mellom samtlige påstander og variabelen «jobber med tematikken». Analysene viste at alder var en signifikant prediktor for førstnevnte påstand. Andre utvalgte demografiske variabler (har du barn, utdanningsnivå og kjønn) var ikke signifikante prediktorer for påstandene.

Selv ved signifikante funn forklarer regresjonsmodellene lite av variansen, noe som indikerer at andre variabler også kan påvirke utfallet. Likevel gir denne studien innsikt i hvordan kjennskap til og arbeid med tematikken kan være en medierende faktor for mer nyanserte og positive holdninger til nettovergripere. Studien kan bidra til inspirasjon til videre forskning på tematikken.

Nøkkelord: Nettovergrep mot barn, nettovergripere, overgrepsmateriale, holdninger, arbeid med tematikken

Den raske veksten av internett og økt bruk av digitale verktøy, har skapt både muligheter og utfordringer. Tilgjengeligheten av kunnskap og informasjon, samt mulighetene for kommunikasjon, er store fordeler vi drar nytte av. Sammen med disse fordelene, bærer internetts muligheter med seg alvorlige og risikofylte konsekvenser, hvor seksuelle overgrep ofte trekkes frem som en av de største utfordringene som digitaliseringen medfører (Kripos, 2019). Internett har skapt en ny arena for overgrep, og barn blir beskrevet som en utsatt gruppe.

Omfanget av overgrepsmateriale og nettsider, antall medlemmer og innhold er vanskelig å angi. Muligheten for kryptering og anonymisering gjør dette vanskelig å kontrollere. Antallet er antageligvis urovekkende høyt. Internet Watch Foundation rapporterte blant annet i en rapport fra 2022 at over 250 000 nettsider inneholdt bilder av seksuelle overgrep mot barn, hvor flere av disse besto av tusenvis individuelle bilder eller videoer (Internet Watch Foundation, u.å.). I 2022 mottok National Center for Missing & Exploited Children (2022) 32 millioner rapporteringer om mistanke om seksuell utnyttelse av barn på nett. Mengden overgrepsmateriale øker da innholdet ikke forsvinner, og nytt materiale blir lagt til og kunnskap om teknikker for å unngå å bli oppdaget blir større (Kripos, 2019). Barn og unge har lettere tilgang til og engasjerer seg mer i aktiviteter på nett, noe som medfører økt risiko. Fra 2019 til 2021 viste en rapport at antallet rapporterte mistanker om overgrepsmateriale av barn økte fra omtrent 17 millioner til 30 millioner (National Center for Missing & Exploited Children, 2022)

Forskning på nettovergrep mot barn, samt nettovergriper er relativt nytt, da internett er en ny voksende teknologisk innovasjon. Likevel er det økt interesse og oppmerksomhet rundt tematikken. Forskningsfeltet er i stor vekst. Flere kartlegginger av prevalensen og omfanget av overgrepsmateriale er blitt gjort (Kripos, 2019; Internet Watch Foundation, u.å.). I tillegg er det gjort forsøk på å identifisere en typisk nettovergriper og årsaker til

nedlastningsatferd (Babchishin et al., 2011; Bartels & Merdian, 2016; Merdian et al., 2009), samt internetts medierende effekt (Cooper et al., 2010; Suler, 2004).

Selv ved økt interesse, er feltet enda i startfasen og relativt begrenset (Merdian, 2012). Mye kan tyde på at forskningsfunnene er splittet og mangelfullt, med flere kunnskapshull (Kripos, 2019; Merdian, 2012). Et område som ikke har blitt utforsket i stor grad, er holdninger til nettovergripere (Hunn et al., 2021). Lite fokus er blitt rettet mot hvordan den generelle befolkningen oppfatter nettovergripere, og da spesielt med tanke på de som arbeider med nettovergrep mot barn. Det er derimot blitt undersøkt hvilke holdninger den generelle befolkningen har til overgripere som begår fysisk seksuelle overgrep, hvor de fleste tenderer til å ha negative holdninger (Levenson et al., 2007; Steel et al., 2022). Studier viser også at de som arbeider og har mer kontakt med overgripere har mer positive holdninger sammenlignet med de som har mindre kjennskap til tematikken (Willis et al., 2013). Til tross for disse tendensene og et økende omfang, er lite fokus blitt rettet mot holdninger til nettovergripere (Hunn et al., 2021).

Det er viktig å undersøke hvilke holdninger den generelle befolkningen har til nettovergripere, og spesielt viktig er det å kartlegge holdninger blant de som arbeider med tematikken (Day et al., 2014). Holdninger blant denne gruppen kan påvirke hvordan samfunnet som helhet ser på nettovergrep og nettovergripere. I tillegg kan holdningene påvirke hvordan arbeidet blir utført, hvor negative holdninger kan gå ut over evnen til å hjelpe og gi støtte.

Å utforske og avdekke holdninger kan bidra til økt forståelse for hvordan nettovergripere blir fremstilt og kan gi innsikt i eventuelle kunnskapshull blant befolkningen. Bevisstgjøring kan bidra til å fjerne stigmatiserende holdninger og negative misforståelser. Det kan forbedre behandlingen, forebyggingen mot og reetableringen av nettovergripere i samfunnet, samt minke risikoen for tilbakefall (Abracen & Looman, 2005; Willis et al.,

2013). I tillegg vil holdninger ha betydning for opplæring og videreformidling av kunnskap. Å oppdage eventuelle negative misoppfatninger i befolkningen, kan inspirere til å spre riktig og informativ kunnskap. På sikt kan dette bidra til å hjelpe nettovergriperen med å bli et fullverdig medlem av samfunnet, ved å for eksempel skaffe jobb. I tillegg kan naive og ukritiske holdninger få konsekvenser for hvilke forholdsregler spesielt barn foretar seg på nett. Unge er spesielt utsatt for nettovergrep, og har behov for økt kunnskap om risikovurdering og farene ved internett. I tillegg kan det bli lettere å oppdage gjerningspersonene dersom empirien om hvem nettovergriperen er, samsvarer med troen på hvem de er. Dermed kan politiet og de som arbeider med å avsløre nettovergripere med større sikkerhet lete på de riktige stedene for å avdekke tilfellene.

Formålet med denne oppgaven er å kartlegge den generelle befolkningen sine holdninger om en typisk nettovergriper, hvor fokuset er rettet mot de som er i arbeid. Utgangspunktet er tanken om at kjennskap til og arbeid med tematikken fører til mer nyanserte og positive holdninger til nettovergripere.

I en studie av Kjelsberg og Loos (2008), tok de utgangspunkt i at positive holdninger innebar tanker om at overgripere er normale mennesker, med mulighet for endring. De definerte negative holdninger som tanker om at overgriperen er avvikende og annerledes fra normalbefolkningen. Dette vil bli brukt som utgangspunkt i oppgaven for å undersøke positive og negative holdninger til nettovergripere. På bakgrunn av aktualisering, forsøker oppgaven å besvare problemstillingen: *Vil arbeid med nettovergrep mot barn være assosiert med mer nyanserte og positive holdninger til nettovergripere?*

Teori

Nettovergrep og overgrepsmateriale

Nettovergrep defineres og brukes ulikt avhengig av fagdisiplin. Oppgaven tar utgangspunkt i nettovergrep mot barn som overgrep som rommer all uønsket og ufrivillig utnyttning eller seksuelle overgrep gjort mot barn over internett (Reijnin et al., 2009). Gjerningspersonene benytter da internett for å begå overgrep over nett, eller som et virkemiddel for å begå fysiske overgrep (grooming). Norsk straffelov om seksuallovbrudd, §310 i kapittel 26, definerer barn som en person under 18 år (Straffelov, 2009). Paragrafen om seksuelle overgrep inkluderer fremvisning, spredning og/eller distribusjon av materiale som seksualiserer barn, samt grooming, bestillingsovergrep og kjøp av seksuelle tjenester. Grunnet en seksuell lavalder på 16 år, gjelder ikke loven for barn mellom 16 og 18 år hvor samtykke er gitt og handlingene er utført av jevnaldrende (Straffelov, 2009).

Overgrepsmateriale blir definert av Kripos som en samlebetegnelse på alle bilder eller videoer som inneholder seksualiserende fremstillinger av eller seksuelle overgrep mot barn (Kripos 2019). Dette innebærer nakenbilder eller seksuelle handlinger mot et barn. Det kan være innhold produsert av barnet selv, hvor de poserer foran kamera eller har blitt lurt til å filme seg selv. Overgrepsmateriale innebærer også digitalisert overgrep som ofte er gjort i nære relasjoner som kjøpes og selges, eller manipulerte bilder av i utgangspunktet uskyldig innhold (Kripos, u.å). Overgrepsmateriale distribueres og spres ofte gjennom nettforumer, nettsider, nyhetsgrupper, epost og gjennom personlige chatterom (Burke et al., 2002).

Nettovergriperen

Det er store variasjoner i forskningsfunnene på hvem en typisk nettovergriperen er (Meridian et al., 2012). Mye kan tyde på at disse menneskene er en heterogen gruppe, som det er vanskelig å lage en representativt profil av. Dette kan delvis skyldes et stort antall tilfeller

av overgrep som går under radaren som ikke blir rapportert og anmeldt, og dermed ikke registret (Kripos, 2019).

Visse trekk og kjennetegn er likevel gjentakende. Flere forskningsstudier viser at en betydelig andel nettovergripere er gutter og menn (Kripos, 2019; Merdian et al., 2009). Aldersspennet er varierende mellom ulike studier, noe som tyder på at gjerningspersonene kan være i alle aldre (Kripos, 2019). Kripos antar at antall unge nettovergripere øker. Sammenlignet med kontaktovergripere, de som begår fysisk seksuelle overgrep (Elliott et al., 2013), er nettovergripere i flere tilfeller hvite, unge menn (Aslan & Edelman, 2014). De er ofte bedre utdannet, har høyere sannsynlighet for å være i arbeid, intelligente, og uten tidligere kriminell bakgrunn (Burke et al., 2002; Kripos, 2019; Merdian et al., 2009). Sammenlignet med den generelle befolkningen, har nettovergripere større sannsynlighet for å være single menn som bor alene, er arbeidsledige og lever sosialt isolerte liv (Babchishin et al., 2011; Reijnen et al., 2009).

Likevel kan flere funn tyde på at «vanlige» medlemmer av samfunnet kan konsumere slikt overgrepsmateriale (Hunn et al., 2022). Flere studier viser denne tendensen (Dombert et al., 2016; Seigfried et al., 2008). I en studie som rekrutterte deltakere som konsumerer pornografi, rapporterte 21% at de hadde sett på barnepornografi (Ray et al., 2014).

Psykososiale egenskaper

Tidligere forskningsfunn kan tyde på at nettovergripere skiller seg fra kontaktovergripere i grad av psykososial fungering (Babchishin et al., 2011; Babchishin et al., 2015). Sammenlignet med kontaktovergripere antas nettovergripere å være prososiale og fungerende mennesker (Henshaw et al., 2017). Nettovergripere har ofte høyere empati for ofrene sine og mindre kognitive fordreininger (Babchishin et al., 2011). Dette betyr at nettovergripere i mindre grad har misoppfatninger til eller rettferdiggjør handlingene sine.

Nettovergripere tenderer også til å ha bedre selvkontroll til å handle på sine impulser (Babchishin et al., 2011).

Funn viser likevel at nettovergripere kan ha noen av de samme psykologiske trekkene som kontaktovergripere (Babchishin et al., 2011; Middleton et al., 2006). Studier har blant annet funnet pedofile mønstre også blant nettovergripere (Babchishin et al., 2011; Seto et al., 2006). Pedofili handler om å ha seksuelle tiltrekninger mot prepubertale barn (Seto, 2009), og inngår som en psykisk diagnose i diagnosemanualen ICD-10 (World Health Organization, 2019).

En studie av Dombert og kollega (2015), viste likevel at en stor prosentandel (mer enn 99%) av deltakerne som hadde konsumert overgrepsmateriale av barn, ikke oppfylte de diagnostiske kriteriene for pedofili i diagnosemanualen DSM-5. Burke og kollega (2002) hevder også at pasienter som gjennomgår Sexual Offender Treatment and Assessment Program (SOTAP), ikke skiller seg særlig mye fra resten av den amerikanske befolkningen. Likhetene mellom overgripere, nettovergripere og vanlige mennesker, har blitt funnet å være sterkere enn forskjellene (Kripos, 2019; Reijnen et al., 2009). Forskningsresultatene er tydelig sprikende på hvilke demografiske variabler som er dominerende blant nettovergripere og hvilke psykososiale egenskaper de har (Merdian, 2012). Dette tyder på en heterogen gruppe, med store variasjoner.

Holdninger

Holdninger kan defineres som en evaluering av et konsept (Gilovich et al., 2018, s. 206). Dette kan være evalueringer av mennesker, hendelser, ting eller situasjoner, som ofte blir vurdert på en dimensjon fra negativ til positiv. Holdninger er individuelle opplevelser og baseres blant annet på erfaring, kunnskap, personlighet, verdier og motiver (Pickenes, 2005).

Holdningene våre kan være avhengig av hvor mye vi utsettes for en stimuli (Zajonc, 2001). Robert Zajonc utviklet en teori om effekten av ren eksponering. *The mere-exposure theory* hevder at jo mer mennesker eksponeres og utsettes for en stimuli, jo større sannsynlighet er det for at vi begynner å utvikle positive tanker om og en preferanse for denne stimulien (Zajonc, 2001). Flere studier viser tendenser til at en slik effekt oppstår i ulike situasjoner (Ball & Cantor, 1974; Monahan et al., 2000; Zajonc, 1968). En forklaring på dette kan være fravær av negative konsekvenser ved repeterende eksponering, og flere muligheter for positive erfaringer (Zajonc, 2001). Økt preferanse gjennom eksponering, har også tett sammenheng med tilegnelse av kunnskap over tid. Gjentakende eksponering kan dermed påvirke hvilke holdninger vi har til den stimulien (Greenwald & Banaji, 1995). Det kan antas at dette kan anvendes til de som arbeider med nettovergrep mot barn, hvor økt eksponering og kunnskap medfører mildere holdninger til nettovergripere.

Stereotypier og mentale skjema

Stereotypier vil i mange tilfeller forme og veilede holdningene våre (Greenwald & Banaji, 1995). Stereotypi handler om at vi danner forenklete forestillinger om en gruppe, og plasserer alle med like egenskaper inn i den samme gruppen (Bordalo et al., 2016). Stereotypier er en kategorisering av informasjon og inntrykk, som vi benytter for å effektivisere hverdagen (Kuethé, 1962). Vi organiserer kunnskap og tidligere erfaringer inn i mentale skjema (Kuethé, 1962). Mentale skjema er kognitive strukturer slik at vi raskere kan rettlede og orientere oss i omgivelsene gjennom å kategorisere informasjon. På et senere tidspunkt kan vi gjenhente og bruke den lagrede informasjonen. Dermed bruker vi disse kategoriene for å gjøre oss opp et inntrykk, og som et resultat kan vi bedømme noe basert på innholdet i disse skjemaene (Dixon, 2006).

I de aller fleste tilfellene knyttes stereotypier opp mot visse grupper mennesker i samfunnet, for eksempel nettovergripere. Basert på tilgjengelig informasjon, vil mennesker forsøke å kategorisere nettovergriperen inn i sine mentale skjema. Dersom en nyhetssak handler om et nettovergrep mot barn, hvor overgriperen var en gammel, pedofil mann med psykiske vansker, vil noen kunne fylle ut sitt mentale skjema om nettovergripere med disse opplysningene.

En uheldig konsekvens av denne effektiviseringen, er at informasjonen vi lagrer ikke nødvendigvis er en korrekt representasjon av den virkelige verden, og kan baseres på feilaktige opplysninger (Gilovich et al., 2018, s. 118). Dette kan medføre fordomsfulle tanker og stereotypiske holdninger som baseres på forutinntatte og generaliserende forestillinger.

Holdninger kan oppstå som et resultat av manglende kunnskap (Rydgren, 2004). Lite kunnskap kan skape redsel og frykt, noe som kan føre til negative holdninger. Dette kalles fremmedfrykt (Harris, 2002, s. 169). Fremmedfrykt handler om redsel for det ukjente, og i mange tilfeller oppstår fordomsfulle og stereotypiske oppfatninger i kjølvannet av fravær av kunnskap eller informasjonsbias (Rydgren, 2004). Vi risikerer å gjøre oss opp feilaktige og negative antagelser fordi verdier og holdninger til en gruppe mennesker er vanskelig å forholde seg til. En studie av Sanghara og Wilson (2006) viste for eksempel at deltakere med mindre kunnskap om overgrep mot barn hadde flere stereotypiske holdninger mot overgripere.

Det kan dermed antas at økende eksponering for, mer kontakt med og kunnskap om en gruppe mennesker, gjør det enklere å utvikle positive holdninger til gruppen. Holdningene våre dannes og styres av mange komponenter. De er personlige oppfatninger, og vil variere på tvers av grupper og individ på grunn av individuell kunnskap og erfaring.

Demografiske forskjeller i holdninger til overgripere

Forskning på nettovergrep mot barn fokuserer i liten grad på hvilke holdninger den generelle befolkningen har til nettovergriperen (Hunn et al., 2022). Det har derimot blitt undersøkt befolkningen sine holdninger til overgripere som begår fysiske overgrep (kontaktovergrep).

Ferguson og Ireland (2006) fant kjønnsforskjeller i holdninger til overgripere, hvor menn hadde mer negative holdninger, sammenlignet med kvinner. Andre studier finner ikke noen kjønnsforskjeller (Kjelsberg & Loos, 2008; Sahlstrom & Jeglic, 2008).

Aldersforskjellene i holdninger har sprikende funn. Noen studier hevder at den yngre delen av befolkningen har mer positive holdninger til overgripere (Brown, 1999). Kjelsberg og Loos (2008) fant derimot en positiv korrelasjon mellom økende alder og positive holdninger. Det er lite forskning som tyder på at det er store forskjeller mellom de som har barn og ikke, og deres holdninger til overgripere (Brown, 1999; Craun & Theriot, 2009). Det er vist at høyere utdanningsnivå har sammenheng med positive holdninger til overgripere (Shackley et al., 2014; Willis et al., 2013). Lite forskning er gjort på demografiske forskjeller i holdninger til straff og rehabilitering, men en studie av Payne og kollega (2010) viste at flertallet av tilfeldig utvalgte respondenter mente at rehabilitering ikke var mulig og at sannsynligheten for gjentagelse var stor.

Arbeid med tematikken

Studier viser tendenser til at den delen av befolkningen som arbeider, har mer kontakt med og kunnskap om seksualforbrytere, ofte har mer positive holdninger (Ferguson & Ireland, 2006; Houge, 1993; Nelson et al., 2002; Sanghara & Wilson, 2006). På bakgrunn av slike empiriske funn om overgripere og teorier om hva som påvirker vår holdningsdannelse, kan det tenkes at de samme tendensene også gjelder for holdninger til nettovergripere (Hunn

et al., 2022). Lite forskning er likevel gjort på denne gruppen overgripere, og med tanke på det økende omfanget av nettovergrep mot barn, er behovet for slik kartlegging nødvendig.

Problemstilling og hypoteser

Formålet med denne oppgaven er å undersøke om arbeid med nettovergrep mot barn, vil medføre positive holdninger til nettovergripere. Basert på tre holdningspåstander om nettovergripere vil oppgaven forsøke å besvare problemstillingen: *Vil arbeid med nettovergrep mot barn være assosiert med mer nyanserte og positive holdninger til nettovergripere?* Fokuset er å undersøke positive holdninger i form av hvorvidt nettovergripere er helt vanlige mennesker, eller om de avviker fra den normale befolkningen. Med grunnlag i tidligere beskrevet teori om holdninger, samt empiri og forskningsresultat, vil oppgavens tre hypoteser være:

1. De som arbeider med tematikken, mener i større grad at nettovergripere er helt vanlige folk.
2. De som ikke arbeider med tematikken, mener i større grad at nettovergripere har en pedofil preferanse.
3. De som ikke arbeider med tematikken, mener i større grad at nettovergripere er psykisk syke og bør behandles.

Metode

Prosjektet

Denne studien tilhører et større forskningsprosjekt, kalt SOBI-prosjektet, som blant annet har som formål å forebygge mot seksuelle overgrep mot barn på nett. Prosjektet er et tverrfaglig samarbeid mellom St. Olavs Hospital, Trøndelag politidistrikt og Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU). Det økende omfanget av nettovergrep mot barn

skaper bekymring og et behov for kunnskapsutvikling. Dette bachelorprosjektet ønsker å bidra til denne kunnskapsutviklingen ved å undersøke den generelle befolkningen sine holdninger til nettovergripere, ved hjelp av et utsendt spørreskjema (se Appendiks A).

Prosjektansvarlig for dette bachelorprosjektet er førsteamanuens Eva Langvik, sammen med førsteamanuensis Anne Iversen, og Ph.d.-kandidat Lisbet Frang Christiansen, ved institutt for psykologi, NTNU.

Prosedyrer og design

Denne studien benytter seg av et nettbasert spørreskjema som ble utarbeidet høsten 2022 av prosjektansvarlige. Sammen med 15 bachelorstudenter tilhørende prosjektet, ble det ferdigstilt og sendt ut i begynnelsen av 2023. Undersøkelsen besto av åpne og lukkede spørsmål, hvor denne oppgaven tar utgangspunkt i de lukkede spørsmålene og har en kvantitativ tilnærming til analysene. Utsendingen av spørreskjemaet startet 7. februar 2023 og for dette prosjektet ble det avsluttet 22. februar 2023.

Spørreundersøkelsen ønsket å avdekke holdninger den generelle befolkningen har til nettovergripere. Den forsøker å kartlegge hvem folk tror nettovergriperen er, mulige motiver for handlinger, internetts rolle og holdninger til straff. I tillegg tar spørreundersøkelsen høyde for demografiske variabler.

Spørreundersøkelsen var nettbasert. Første del besto av et informasjonsskriv som deltakerne måtte lese og gi samtykke til (se Appendiks B). Her ble de informert om deres anonymitet, personvern hensyn og fraværet av muligheten for sporing. De ble også informert om at det ikke var mulig å trekke seg etter innsending, grunnet sikringen av anonymitet gjorde det umulig å bli sporet tilbake til. På informasjonsskrivet ble deltakerne også informert om at deltakelsen var frivillig og at de ikke måtte oppgi noen personidentifiserte opplysninger. Alle over 16 år kunne delta og det tok omtrent 15 minutter å besvare. Deltakerne ble til slutt bedt

om å gi samtykke til opplysningene på informasjonsskrivet. Formålet med studien ble opplyst om, samt ble en epostadresse til prosjektansvarlig vedlagt for mulige spørsmål.

Deltakere

Respondentene ble valgt gjennom et bekvemmelighetsutvalg, hvor studentene brukte eget nettverk og sosiale medier til å spre spørreskjemaet. I tillegg ble det sendt ut til politi og psykisk helsepersonell ved hjelp fra prosjektansvarlige. Ønsket antall respondenter var 300. Totalt antall var 608. Blant disse var 459 kvinner (75.5%) og 148 menn (24.3%), med 2 missing. Alderen strakk seg fra 19 til 70 år, hvor gjennomsnittsalderen var omtrent 35 år ($SD = 14.29$), med 7 missing. Alder ble målt som en kontinuerlig variabel, med mulighet for å oppgi nøyaktig verdi. Deretter ble aldersvariabelen delt inn i 11 grupper, hvor flest respondenter tilhørte gruppen 16-24 år (38%).

Arbeid med tematikken

Grunnet valgt problemstilling var respondentene i arbeid relevante. Det var totalt 461 deltakerne som svarte at de for tiden var i arbeid. Av disse svarte 460 på påfølgende spørsmål: «Er nettovergrep mot barn noe som er en del av jobben din?». 367 deltakere (79.6%) svarte «Nei», 70 deltakere (15.2%) svarte at de jobbet indirekte med tematikken og 23 deltakere (5%) svarte at de jobbet direkte med tematikken. Blant disse var 355 kvinner (77%) og 105 menn (22.8%) (2 missing), hvor gjennomsnittsalderen var omtrent 37 år ($SD = 13.59$). 240 deltakere (52.1%) rapporterte at de hadde barn (2 missing), og flest deltakere rapporterte at deres høyeste fullførte utdanning var mellom 1-4 år med høyere utdanning, 221 deltakere (47.9%).

Variabler

Studien hadde en utforskende tilnærming til analysene og dataen. Forskningsområdet er relativt nytt, og det eksisterer av den grunn ikke særlig mange etablerte og validerte mål og måleinstrumenter. Dermed baserte spørreundersøkelsen seg på egenproduserte variabler.

Spørreundersøkelsen inneholdt demografiske variabler for å kartlegge og identifisere hvem respondentene er. I tillegg inneholdt spørreundersøkelsen ulike påstander som undersøkte holdninger til nettovergripere.

Holdninger til nettovergripere

Spørreskjemaet inkluderte en rekke påstander om nettovergriperen hvor respondentene skulle vurdere hvor enige eller uenige de var i utsagnet. Oppgaven benytter tre avhengige variabler eller holdningspåstander, som ble valgt basert på relevans til problemstillingen. Utvalgte påstander er: «De er helt vanlige folk», «De som ser på overgrepsmateriale tenner seksuelt på barn (har en pedofil preferanse)» og «Personer som ser på seksualiserte bilder av barn/barnepornografi er psykisk syke og bør behandles». Disse holdningspåstandene ble målt på en Likertskala, som er en numerisk målerskala som ofte blir brukt for å måle holdninger (Joshi et al., 2015).

Det ble benyttet en fempunkts Likertskala for de to førstnevnte holdningspåstandene. Mulige svaralternativer var «Svært uenig», «Uenig», «Nøytral», «Enig» og «Svært enig». «Svært uenig» ble gitt verdien 1 og «Svært enig» ble gitt verdien 5. En høy score indikerte at respondentene var mer enige i påstandene, og i større grad mener at nettovergripere er helt vanlige folk eller at de har pedofile preferanser. En lav score indikerte det motsatte.

Den siste holdningspåstanden som oppgaven undersøker, er «Personer som ser på seksualiserte bilder av barn/barnepornografi er psykisk syke og bør behandles». Den ble målt på en syvpunkts Likertskala. De 7 mulige svaralternativene var «Svært uenig», «2», «3»,

«Nøytral», «5», «6» og «Svært enig». «Svært uenig» ble gitt verdien 1, «Nøytral» ble gitt verdien 4 og «Svært enig» ble gitt verdien 7. Høy score indikerte at respondenten i større grad anser nettovergrepere som psykisk syke og at de bør behandles. Lav score indikerte det motsatte.

Prediktor og kontrollvariabler

Primær prediktoren i denne oppgaven omhandler kjennskap til tematikken og ble undersøkt gjennom spørsmålet: «Er nettovergrep mot barn noe som er en del av jobben din?». Denne kategoriske variabelen besto av tre svaralternativer, med stigende verdi (1-3); «Nei», «Ja, jeg jobber indirekte med tematikken» og «Ja, jeg jobber direkte med tematikken».

For å kontrollere for mulig påvirkning av andre demografiske variabler, ble hvorvidt deltakerne hadde barn eller ikke, utdanningsnivå, samt kjønn (mann = 1, kvinne =2) og alder benyttet som kontrollvariabler. Disse ble brukt for å undersøke og eventuelt utelate en ekstern sammenheng mellom variablene.

Hvorvidt respondentene for denne gruppen hadde barn, ble undersøkt gjennom spørsmålet: «Har du barn?». Den ble målt kategorisk med to svaralternativer; «Ja» og «Nei». «Hva er din høyest fullførte utdanning?» undersøkte utdanningsnivået blant deltakerne. Den ble målt kategorisk med fem svaralternativer; «Grunnskole», «Videregående skole», «1-4 år høyere utdanning», «5-6 år høyere utdanning» og «Mer enn 6 år (f.eks. Ph.d.)».

Statistiske analyser

Versjon 27 av programvaren Statistical Package for the Social Sciences, forkortet SPSS, ble benyttet for å gjennomføre de statistiske analysene. Deskriptive analyser av hele utvalget, samt for respondenter av variabelen «jobber med tematikken» ble gjennomført. Deskriptive analyser for hver enkelt holdningspåstand og relevante deltakere ble utforsket.

For å finne eventuelle gruppeforskjeller mellom de som arbeider direkte, indirekte og de som ikke arbeider med tematikken, ble det benyttet enveis-ANOVA, samt en post hoc-test for å beskrive forskjellene. Deretter ble det kjørt en korrelasjonsanalyse mellom aktuelle variabler som var inkludert, med fokus på sammenhengen til primær prediktoren.

Hovedanalysen som ble brukt for å undersøke sammenhengen mellom variablene var en hierarkisk, multippel regresjonsanalyse. Hver holdningspåstand ble satt opp mot prediktoren og kontrollvariablene. Dette medførte gjennomføring av totalt tre regresjonsanalyser. Modell 1 besto av primærprediktoren, barn og utdanningsnivå. Modell 2 besto av variablene fra modell 1, samt kjønn og alder.

Etikk og personvern

Prosjektet er vurdert av Norsk senter for forskningsdata (Ref.830520, se Appendiks C). Det var ikke behov for REK-godkjenning (Regional Committees for Medical and Health Research) da innsamling av helseinformasjon ikke var en del av prosjektet (Sikt, u.å.). For å utarbeide spørreundersøkelsen ble *nettskjema.no* benyttet. Det er et verktøy som har blitt godkjent for å sikre ivaretagelse av personvernopplysningene og beskytter anonymiteten til deltakerne (Nettskjema, u.å.). På denne måten er det ingen mulighet for sporing og IP-adresser blir ikke registret. Personvern er ivaretatt gjennom hele forskningsprosjektet. For eksempel ble to respondenter som oppga at de var ikke-binære, tilfeldig tildelt enten mann eller kvinne. I tillegg ble det gjort endringer på aldervariabelen, hvor noen respondenter ble slått sammen med en annen alder. For eksempel ble 3 respondenter med alder 16 og 18 år, gitt verdien 19 år. Dette ble gjort for å sikre anonymiteten til deltakerne.

Resultater

Deskriptiv statistikk og analyse av gruppeforskjeller

Tabell 1 viser gjennomsnitt (M) og standardavvik (SD) for variablene som er inkludert og sammenhengen (r) mellom dem. Det ble benyttet enveis-ANOVA for å finne gruppeforskjeller blant deltakerne som enten jobbet direkte, indirekte eller som ikke jobbet med nettovergrep mot barn. For å undersøke hvor disse forskjellene ligger, ble det benyttet en post hoc-test. Grunnet ujevne gruppestørrelser ble Hochsberg's GT2 post hoc-test benyttet (Field, 2018).

Vanlige folk

32% var enig/svært enig i påstanden om at nettovergripere er helt vanlige folk ($M = 2.66$, $SD = 1.20$). De som ikke jobbet med tematikken var minst enige i påstanden ($M = 2.53$, $SD = 1.19$), etterfulgt av de som jobbet indirekte ($M = 3.03$, $SD = 1.13$), og de som jobbet direkte med tematikken ($M = 3.68$, $SD = 0.89$).

Analysen viste en signifikant forskjell mellom gruppene og hvorvidt de anser nettovergripere som helt vanlige folk eller ikke, $F(2,455) = 14.34$, $p < .001$. En envies-ANOVA viste at den største forskjellen, $\Delta M = 1.16$, $p < .001$, $d = 1.09$, var mellom de som jobbet direkte ($n = 22$, $M = 3.68$, $SD = 0.89$), og de som ikke jobbet med tematikken ($n = 365$, $M = 2.53$, $SD = 1.19$). Den nest største signifikante forskjellen, $\Delta M = -0.50$, $p = .003$, $d = 0.43$, var mellom de som ikke jobbet med tematikken, og de som jobbet indirekte ($n = 70$, $M = 3.03$, $SD = 1.13$). Det var ingen signifikant forskjell mellom direkte og indirekte arbeid med tematikken og holdningspåstanden, $\Delta M = 0.65$, $p = .066$, $d = 0.64$.

Pedofile preferanser

80% av respondentene var enig/svært enig i påstanden om at nettovergripere tenner seksuelt på barn og har pedofile preferanser ($M = 4.00$, $SD = 0.76$). De som jobbet direkte med tematikken var minst enige i påstanden ($M = 3.57$, $SD = .95$), etterfulgt av de som jobbet indirekte ($M = 3.78$, $SD = 0.80$), og de som ikke jobbet med tematikken ($M = 4.07$, $SD = 0.72$).

Analysen viste en signifikant forskjell mellom gruppene og påstanden, $F(2,454) = 8.59$, $p < .001$. Post hoc-testen viste at den største signifikante forskjellen, $\Delta M = .51$, $p = .005$, $d = 0.60$, var mellom de som ikke jobbet med tematikken ($n = 364$, $M = 4.07$, $SD = 0.72$, og de som jobbet direkte ($n = 23$, $M = 3.57$, $SD = 0.94$). Den nest største signifikante forskjellen, $\Delta M = .29$, $p = .010$, $d = 3.56$, var mellom de som ikke jobbet med tematikken og de som jobbet indirekte ($n = 69$, $M = 3.78$, $SD = 0.80$). Det var ingen signifikant forskjell mellom indirekte og direkte arbeid med tematikken, $\Delta M = .22$, $p = .533$, $d = 3.68$.

Psykisk syke og behandling

Til sammen var 60% av respondentene enten svært enig eller oppga nest høyeste verdi («6») på påstanden om at nettovergripere er psykisk syke og bør behandles ($M = 5.63$, $SD = 1.38$). De som jobbet direkte med tematikken var minst enige i påstanden ($M = 4.96$, $SD = 1.58$), etterfulgt av de som jobbet indirekte ($M = 5.38$, $SD = 1.52$), og de som ikke jobbet med tematikken ($M = 5.71$, $SD = 1.32$).

En enveis-ANOVA viste en signifikant forskjell mellom gruppene, $F(2,451) = 4.59$, $p = .011$. Post hoc-testen viste at den eneste signifikante forskjellen, $\Delta M = .76$, $p = .030$, $d = 0.52$, var mellom de som ikke jobbet med tematikken ($n = 362$, $M = 5.71$, $SD = 1.32$) og de som jobbet direkte ($n = 23$, $M = 4.96$, $SD = 1.58$). Det var ingen signifikant forskjell mellom de som jobbet indirekte ($n = 68$, $M = 5.38$, $SD = 1.52$) og de som ikke jobbet med tematikken,

$\Delta M = .33$, $p = .189$, $d = 0.23$. I tillegg var det ingen signifikant forskjell mellom indirekte og direkte arbeid med tematikken, $\Delta M = .43$, $p = .480$, $d = 0.27$.

Korrelasjonsanalyser

En korrelasjonsanalyse med aktuelle variabler ble gjennomført, med fokus på forholdet til variabelen «jobber med tematikken». Korrelasjonene viste svake eller svake til moderate sammenhenger. Variabelen hadde en svak til moderat positiv sammenheng til påstanden «De er helt vanlige folk», $r(455) = .24$, $p < .001$. «De som ser på overgrepsmateriale tenner seksuelt på barn (har en pedofil preferanse)» viste en svak, negativ sammenheng til variabelen, $r(454) = -.19$, $p < .001$. Påstanden «Personer som ser på seksualiserte bilder av barn/barnepornografi er psykisk syke og bør behandles», viste en svak, negativ sammenheng, $r(451) = -.14$, $p = .003$. Analysen viste svake til moderate sammenhenger mellom de tre holdningspåstandene, $p < .05$.

Alder viste en svak, positiv sammenheng med holdningspåstanden «De er helt vanlige folk», $r(452) = .11$, $p = .015$. I tillegg hadde kjønn (mann) en svak, negativ sammenheng med påstanden «De er psykisk syke og bør behandles», $r(451) = -.12$, $p = .023$. Hverken alder eller kjønn viste signifikante korrelasjoner til påstanden om pedofil preferanse ($p > .05$). Barn og utdanningsnivå korrelerte ikke signifikant med noen av påstandene, ($p > .05$).

Tabell 1*Korrelasjon, gjennomsnitt og standardavvik for variablene*

Variabel	1	2	3	4	5	6	7	8
1. Kjønn	-	.11*	-.05	.04	-.01	-.03	-.09	-.12*
2. Hvor gammel er du?		-	-.79***	.29***	.15**	.11*	-.08	-.04
3. Har du barn?			-	-.23***	-.15**	-.06	.07	.01
4. Hva er din høyest fullførte utdanning?				-	.19***	.04	-.05	-.06
5. Er nettovergrep mot barn noe som er en del av jobben din?					-	.24***	-.19***	-.14**
6. De er helt vanlige folk						-	-.24***	-.15**
7. De som ser på overgrepsmateriale tenner seksuelt på barn (har en pedofil preferanse)							-	.27***
8. Personer som ser på seksualiserte bilder av barn/barnepornografi er psykisk syke og bør behandles								-
<i>n</i>	460	457	459	461	460	458	457	454
Gjennomsnitt	1.23	36.52	1.48	3.18	1.25	2.66	4.00	5.63
Standardavvik	0.42	13.59	0.50	0.82	0.54	1.20	0.76	1.38

Notat. * $p < .05$, ** $p < .01$, *** = $p < .001$

Regresjonsanalyser

Tabell 2 viser en hierarkisk, multipl regresjonsanalyse av utfallsvariabelen «De er helt vanlige folk», og prediktoren «jobber med tematikken», samt kontrollvariablene barn, utdanningsnivå, kjønn og alder. Modell 1 besto av variablene «jobber med tematikken», barn og utdanningsnivå, og forklarte 6% av variansen, $R^2 = .06$, $p < .001$. Modell 2 inneholdt variablene fra blokk 1, samt kjønn og alder. Forklaringsprosenten for variansen økte til 7% i

modell 2, $\Delta R^2 = .01$, $p = .040$, $R^2 = .07$, $p < .001$. Modell 2 hadde dermed størst forklaringsprosent, med en økning på 1%. I denne modellen var prediktorene «jobber med tematikken» og «alder» signifikante ($p < .05$). «Jobber med tematikken» var den sterkeste prediktoren, $\beta = 0.24$, $p < .001$, etterfulgt av alder, $\beta = 0.18$, $p = .017$.

Tabell 2

Hierarkisk regresjonsanalyse for utfallsvariabelen «de er helt vanlige folk» (N = 450)

Variabel	<i>b</i>	<i>SE b</i>	β	R^2	ΔR^2
Modell 1				.06***	.06***
Er nettovergrep mot barn noe som er en del av jobben din?	0.54***	0.12	0.24***		
Har du barn?	-0.6	0.11	-0.2		
Hva er din høyest fullførte utdanning?	-0.02	0.07	-0.02		
Modell 2				.07 ***	.01*
Er nettovergrep mot barn noe som er en del av jobben din?	0.54***	0.12	0.24***		
Har du barn?	0.27	0.18	0.11		
Hva er din høyest fullførte utdanning?	-0.05	0.07	-0.04		
Kjønn	-0.15	0.13	-0.05		
Hvor gammel er du?	0.02*	0.02	0.18*		

Notat. * = $p < .05$, ** = $p < .01$, *** = $p < .001$.

Tabell 3 viser en hierarkisk, multippel regresjonsanalyse av utfallsvariabelen «De som ser på overgrepsmateriale tenner seksuelt på barn (har en pedofil preferanse)», og relevante variabler. Variabelfordelingen var lik som i foregående analyse. Modell 1 forklarte 4% av variansen, $R^2 = .04$, $p = .001$. Forklaringsprosenten økte til 5% i modell 2, $\Delta R^2 = .01$, $p = .159$, $R^2 = .05$, $p = .001$. Modell 2 hadde størst forklaringsprosent, med en økning på 1%. Endringen var ikke signifikant, noe som indikerer at kjønn og alder ikke forårsaket en stor

endring i forklart varians. «Jobber med tematikken» var den eneste signifikante prediktoren, $\beta = -0.18, p < .001$.

Tabell 3

Hierarkisk regresjonsanalyse for utfallsvariabelen «De som ser på overgrepsmateriale tenner seksuelt på barn (har en pedofil preferanse)» (N = 449)

Variabel	<i>b</i>	<i>SE b</i>	β	R^2	ΔR^2
Modell 1				.04**	.04**
Er nettovergrep mot barn noe som er en del av jobben din?	-0.25***	0.07	-0.18***		
Har du barn?	0.06	0.7	0.4		
Hva er din høyest fullførte utdanning?	-0.02	0.04	-0.01		
Modell 2				.05 **	.01
Er nettovergrep mot barn noe som er en del av jobben din?	-0.25***	0.07	-0.18***		
Har du barn?	0.02	0.11	0.01		
Hva er din høyest fullførte utdanning?	0.00	0.05	0.00		
Kjønn	-0.15	0.08	-0.9		
Hvor gammel er du?	0.00	0.00	-0.03		

Notat. * = $p < .05$, ** = $p < .01$, *** = $p < .001$.

Tabell 4 viser en hierarkisk, multipl regressjonsanalyse av utfallsvariabelen «Personer som ser på seksualiserte bilder av barn/barnepornografi er psykisk syke og bør behandles», og de relevante variablene. Fordelingen var lik som ved de foregående analysene. Modell 1 forklarte 2% av variansen, $R^2 = .02, p = .016$. Forklaringsprosenten økte til 3% i modell 2, $\Delta R^2 = .01, p = .078, R^2 = .03, p = .009$. Modell 2 hadde størst forklaringsprosent med en økning på 1%. Endringen var ikke signifikant. «Jobber med tematikken» var den eneste signifikante prediktoren, $\beta = -0.14, p = .005$.

Tabell 4

Hierarkisk regresjonsanalyse for utfallsvariabelen «Personer som ser på seksualiserte bilder av barn/barnepornografi er psykisk syke og bør behandles» (N = 446)

Variabel	<i>b</i>	<i>SE b</i>	β	R^2	ΔR^2
Modell 1				.02*	.02*
Er nettovergrep mot barn noe som er en del av jobben din?	-0.34**	0.12	-0.13		
Har du barn?	-0.07	0.13	-0.2		
Hva er din høyest fullførte utdanning?	-0.09	0.08	-0.06		
Modell 2				.03**	.01
Er nettovergrep mot barn noe som er en del av jobben din?	-0.34	0.12	-0.14**		
Har du barn?	-0.18	0.21	-0.07		
Hva er din høyest fullførte utdanning?	-0.08	0.08	-0.05		
Kjønn	-0.32*	0.15	-0.10*		
Hvor gammel er du?	-0.01	0.01	-0.05		

Notat. * = $p < .05$, ** = $p < .01$, *** = $p < .001$.

Diskusjon

Formålet med denne oppgaven er å besvare problemstillingen: *Vil arbeid med nettovergrep mot barn være assosiert med mer nyanserte og positive holdninger til nettovergripere?* En hierarkisk regresjonsanalyse viste svake til moderate sammenhenger mellom arbeid med tematikken og utvalgte holdningspåstander om nettovergripere. Dette indikerer støtte for alle tre hypoteser. I tillegg viste alder en positiv signifikant sammenheng med påstanden «De er helt vanlige folk». Det ble ikke funnet signifikante sammenhenger mellom barn, utdanningsnivå og kjønn, og holdningspåstandene.

Analysene gir støtte til hypotese 1. Det var en svak til moderat, positiv sammenheng mellom variablene, og dette indikerer at de som arbeider med tematikken i større grad mener

at nettovergripere er helt vanlige folk. Dette betyr at de som arbeider direkte med tematikken skårer høyest. De som ikke jobber med tematikken skårer lavest.

Det var en svak, negativ sammenheng mellom kjennskap til tematikken og holdningspåstanden «De som ser på overgrepsmateriale tenner seksuelt på barn (har en pedofil preferanse)». Dette støtter hypotese 2 om at de som ikke arbeider med tematikken mener i større grad at nettovergripere har pedofile preferanser, sammenlignet med de som arbeider indirekte og direkte med tematikken. De skårer dermed høyest på holdningspåstanden, og direkte arbeid med tematikken skårer lavest.

Hypotese 3 antok at det fantes en signifikant sammenheng mellom arbeid med tematikken og holdningspåstand 3: «Personer som ser på seksualiserte bilder av barn/barnepornografi er psykisk syke og bør behandles». Resultatet viste en svak, negativ sammenheng mellom variablene. Dette gir støtte til hypotesen, og indikerer at de som ikke jobber med tematikken skårer høyere på påstanden, og mener i større grad at nettovergripere er psykisk syke og bør behandles. De som arbeider direkte med tematikken skårer lavest. Disse resultatene samsvarer også med snittskårene til gruppene.

Funnene kan dermed indikere at arbeid med nettovergrep mot barn kan være assosiert med mer nyanserte og positive holdninger til nettovergripere.

Viktigheten av kunnskap

Resultatene er i tråd med tidligere empiri om at holdninger til overgripere påvirkes av kontakt med og kunnskap om overgripere, og kan gi positive holdninger (Ferguson & Ireland, 2006; Houge, 1993; Nelson et al., 2002; Sanghara & Wilson, 2010). Basert på funnene fra denne oppgaven, kan den samme tendensen se ut til å gjelde for holdninger til nettovergripere.

Empirien tyder på at det enda ikke er etablert en representativ profil over hvem nettovergriperen er, da det er store variasjoner både i demografiske og psykososiale

egenskaper (Conley et al., 2011). Store variasjoner kan bidra til å skape skjevheter i kunnskap mellom de som har kjennskap til tematikken og de som ikke har det. De som arbeider med tematikken kan antas å ha kunnskap om flere varierte profiler av nettovergriper, og dermed ha mangfoldige gjerningspersoner i sine mentale skjema å hente informasjon fra. Dette bidrar til å skape et mer nyansert bilde av hvem en typisk nettovergriper er og påvirker hvilke oppfatninger de har til dem (Dixon, 2006). De som ikke arbeider med tematikken, får ikke den samme varierte erfaringen og brede oppfatningen. Deres skjema for nettovergripere blir dermed mer begrenset.

For eksempel viser empirien at i noen tilfeller er nettovergripere lik den normale befolkningen (Dombert et al., 2015; Hunn et al., 2022; Seigfried et al., 2008), med relativt god sosial og kognitiv fungering. (Babchishin et al., 2011; Babchishin et al., 2015; Henshaw et al., 2017). Samtidig viser empirien også tilfeller hvor de som begår nettovergrep har psykososiale avvik fra befolkningen (Babchishin et al., 2011; Middleton et al., 2006), for eksempel pedofile preferanser (Seto et al., 2006). Noen benytter overgrepsmateriale fordi de har kognitive svekkelser eller en abnormal fungering. Avvikene kan dermed være dominerende i dannelsen av holdninger blant de som har lite kjennskap til tematikken, da det er lett å anta at nettovergriperen må ha et problem for at de skal ha samvittighet til å begå nettovergrep. Personer med lite kunnskap risikerer å danne et stereotypisk bilde av at alle nettovergripere er pedofile eller psykisk syke grunnet forutinntatte og generaliserende antagelser. De med mer kjennskap vet at dette ikke alltid er tilfellet (Bartels & Merdian, 2016). Kunnskap om ulike varianter av psykososial fungering og årsaker til nedlastningsatferd, gir flersidige perspektiver på nettovergripere.

Nettovergrep er en ny form for overgrep, sammenlignet med kontaktovergrep som har eksistert i lang tid. De som ikke arbeider med tematikken, kan argumenteres for at benytter skjemaene de har for kontaktovergripere i vurderingen av nettovergripere, da de enda ikke har

opparbeidet seg et fullstendig skjema for nettovergripere. Det kan tenkes at de dermed henter informasjon som de har lagret om egenskapene til kontaktovergripere for å kategorisere og vurdere nettovergripere. Empirien viser at kontaktovergripere i flere tilfeller er mindre fungerende mennesker (Henshaw et al., 2017). Dersom dette er allment kjent, kan det tenkes at disse skjemaene i større grad styrer oppfatningen til nettovergripere blant de som har lite kjennskap til tematikken.

Den gradvise tendensen til positive holdninger ved økende kjennskap til tematikken, samsvarer også med *the mere exposure effect* (Zajonc, 1968). De som eksponeres for nettovergripere gjennom, i dette tilfelle, jobben, kan argumenteres for at vil begynne å utvikle «preferanse» for eller positive tanker om nettovergriperen. Dette kan forklares ved at de som arbeider med tematikken har større sannsynlighet for å oppleve flere positive erfaringer gjennom for eksempel behandling, sammenlignet med resten av befolkningen. Positive opplevelser kan medføre positive holdninger. Økt eksponering, gir også større mulighet for å tilegne mer kunnskap om hvem nettovergriperen er, som kan bidra til å fjerne misforståelser og stigmatiserende holdninger.

Funnene støttes også av antagelsen om at økende kunnskap skaper mindre fremmedfrykt og stereotypiske holdninger (Sanghara og Wilson, 2006). Dette samsvarer med funnene fra Sanghara og Wilson (2006), som viste at de som hadde mindre kunnskap om overgrep mot barn hadde mer stereotypiske holdninger til overgripere. I prosessen hvor holdninger dannes, kan det argumenteres for at de som ikke jobber med tematikken i større grad styres av fremmedfrykt og redselen for det ukjente grunnet nye teknologiske innovasjoner og dens risiko for overgrep.

Erfaring, eksponering, informasjon og kjennskap kan bidra til å gi mindre farlige og ekstreme bilder på nettovergripere, og gir større nyanser og et mer komplekst bilde på hvem nettovergriperen er og hvorfor de begår nettovergrep. Dette kan forklare hvorfor det ikke var

en signifikant forskjell mellom indirekte og direkte arbeid med tematikken og holdningspåstandene, og hvorfor den største forskjellen var mellom de som jobbet direkte og de som ikke jobbet med tematikken. En liten økning i kunnskapen, kan bidra til et større spekter av nyanser og positive holdninger.

Varsomhet i ytringer

En årsak til hvorfor de som arbeider med tematikken skårer lavest på påstandene om at nettovergripere er pedofile og psykisk syke kan skyldes en varsomhet i ytringer. De er kanskje mer bevisste at pedofile tenningsmønstre ikke er en utelukkende årsak til nettovergrep (Babchishin et al., 2011; Bartels & Merdian, 2016), og er dermed mer forsiktig i uttalelsen om at alle nettovergripere har pedofile tenningsmønstre. En årsak til at de med mindre kjennskap i flere tilfeller rapporterer pedofile preferanser blant nettovergripere, kan i tillegg være manglende kunnskap om at pedofili er en psykiatrisk diagnose (Stinson & Becker, 2016). Mange kan tro at pedofili kun er en type «fetisj» (seksuell preferanse), og dermed anta at dette må være en tilstedeværende faktor for å kunne begå nettovergrep. Nettovergrep mot barn kan gi en automatisk assosiasjon til pedofili. For å ha interesse av å utnytte barn på nett, vil de som ikke arbeider med tematikken kunne tenke at handlingene må innebære en seksuell vinning og at en årsak er da pedofile preferanser.

De som arbeider innenfor fagområdet, vet at pedofili er en diagnose hvor visse kriterier må oppfylles (World Health Organization, 2019). Pedofili handler om en seksuell interesse for prepubertale barn (Seto, 2009). Forskning viser at nettovergripere oftest oppsøker ungdommer, og ikke unge barn (Wolak et al., 2010). Dermed vil ikke nettovergripere som unytter modne ungdommer passe beskrivelsen for pedofili. Lite kjennskap til definisjonen, kan medføre en tro om at pedofili handler om seksuelle interesser

for alle barn under 18 år. Slike kontraster kan antas å være mer kjent blant de som arbeider med tematikken, og av den grunn er de mer varsomme i responsen på påstanden.

Denne påpasseligheten kan også argumenteres for å gjelde for hvordan de som arbeider med tematikken omtaler psykisk sykdom blant nettovergripere. Psykiske sykdommer og lidelser er et omfattende fenomen, som kan være vanskelig for den normale befolkningen å vite hva innebærer. De som arbeider med tematikken, kan argumenteres for å ha mer kunnskap om hva som legges i disse begrepene, og er dermed mer forsiktige i å vurdere alle nettovergripere som psykisk syke. De som ikke arbeider med tematikken tør kanskje på den andre siden å være mer ekstreme i ytringene sine.

Kilder til informasjon

Vi innhenter mye av informasjonen og kunnskapen vår gjennom media, og disse kan bidra til å forme våre holdninger (Galeste et al., 2012). Nyhetsoppslag om overgrep og nettovergrep er i mange sammenhenger de mest ekstreme tilfellene, og media belyser ofte ytterpunktene (Galeste et al., 2012). Det kan argumenteres for at de som ikke arbeider med tematikken i større grad henter informasjonen sin fra slike kilder. Det er en slik fremstilling av nettovergripere som det er enklest å bli eksponert for, samt at det er lett fordøyelige opplysninger sammenlignet med tung forskningslitteratur om nettovergripere. Media kan inneholde lavkvalitets informasjon og det er ikke alltid representativt for hvem en nettovergriper er. Tilhengere av slik innhenting av kunnskap kan risikere å skape stereotypiske holdninger og antagelser om nettovergripere, og å trekke konklusjoner som ikke samsvarer med hvem de egentlig er. De som jobber med tematikken, kan antas å være mer bevisste denne fremstillingen som blir gjort av nettovergripere i media, og at de i større grad evner å være selektive i hvilken informasjon de lagrer i skjemaene sine. Flere troverdige

kilder til informasjon kan argumenteres for at øker sannsynligheten for et mer korrekt bilde av nettovergripere.

Som nevnt er for eksempel tidligere forskningsfunn om pedofile preferanser blant nettovergripere splittet (Kripos, 2019); noen hevder tendenser til pedofile preferanser (Babchishin et al., 2011; Seto et al., 2006), mens andre finner at flere nettovergripere ikke oppfyller de diagnostiske kravene for pedofili (Babchishin et al., 2011; Stinson & Becker, 2016). Dermed kan for eksempel de med pedofile preferanser, som har begått de groveste overgrepene mot barn på nett, for eksempel grooming, være de som blir fremstilt i media og frontet på nyhetene. For de som ikke arbeider med tematikken, kan denne informasjonen være den de lagrer i sine skjema om en typisk nettovergriper, og som de benytter når de danner en oppfatning om hvem nettovergripere er. Avhengig av hvor vi henter informasjonen vår fra, får vi dermed ulike bilder og skjema på hvem nettovergriperen er. Dette bidrar til å forme våre holdninger.

Demografiske variabler

Barn og utdanningsnivå

Resultatene viste at hvorvidt deltakerne hadde barn, ikke var en signifikant prediktor for holdninger til nettovergripere. Dette samsvarer med tidligere funn om holdninger til overgripere (Brown, 1999; Craun & Theriot, 2009). Det kan argumenteres for at det er forventet at de med barn har mer negative oppfatninger om nettovergripere, da de lettere kan forestille seg dersom eget barn ble utsatt for slikt overgrep. Likevel tyder tidligere resultat og funn fra denne oppgaven på at en slik sammenheng ikke er tilstede (Brown, 1999; Craun & Theriot, 2009). Det kan antas at de fleste mennesker har en innebygd sympati for et barns uskyld. Dermed behøver det å ha barn å ikke være en medierende faktor for holdninger, da de uten barn også evner å leve seg inn i opplevelsen av potensiell utnytting av et barn på nett.

Tidligere forskning viste at utdanningsnivå kunne skape positive holdninger til overgripere (Willis et al., 2013). Basert på dette kunne det forventes at utdanningsnivå skulle ha mer å si for holdningspåstandene enn det resultatene viste. Utdanningsnivå var ikke en signifikant prediktor for de tre holdningene. En årsak til dette kan være at den økende muligheten til å tilegne seg kunnskap gjennom andre plattformer enn skolen, forårsaker liten eller ingen forskjeller mellom gruppene. Media er som nevnt et viktig verktøy for innhenting av informasjon om hva som foregår i verden. Nyheter og informasjon på nett er tilgjengelig for alle, og dermed kan det antas at utdanningsnivå ikke er en like stor prediktor for holdninger som først antatt.

Kjønn og alder

Tidligere forskningsfunn er sprikende i resultater om kjønnsforskjeller i holdninger til overgripere (Ferguson & Ireland, 2006; Kjelsberg & Loos, 2010; Sahlstrom & Jeglic, 2008). Resultater fra regresjonsanalysen finner ingen kjønnsforskjeller for påstandene. Individuelle årsaker kan forklare hvorfor kvinner og menn har for eksempel negative holdninger til nettovergripere, og dermed hvorfor vi ikke finner forskjeller. Forskning viser at nettovergripere oftest er menn (Kripos, 2019, Merdian et al., 2009). Dette kan føre til at mannlige deltakere vurderer nettovergripere negativt, fordi de kanskje er redde for å bli identifisert med denne gruppen mennesker. Dersom de for eksempel vurderer nettovergripere som helt vanlige folk, vil de indirekte hevde at det kan være hvem som helst, inkludert seg selv. Fordi nettovergripere tenderer å være menn, kan det antas at kvinner oftere blir utsatt for overgrep på nett (Kripos, 2019; Wolak et al., 2004). De kvinnelige deltakerne kan føle seg mer sårbare og forsvarsløse, og dermed vurdere nettovergripere også negativt. Dermed eksisterer det ikke forskjeller mellom gruppene.

Alder var en signifikant prediktor for holdningspåstanden «De er helt vanlige folk». Regresjonsanalysen og korrelasjonsanalysen viste en svak, positiv sammenheng. Dette indikerer at jo eldre deltakerne er, jo mer anser de nettovergripere som helt vanlige folk. Dette samsvarer med funn fra Kjelsberg og Loos (2010). Eldre mennesker er kanskje mer kildekritiske, og har i tillegg opparbeidet seg et større repertoar med tilfeller av nettovergrep som de har lest og hørt om, og dermed fått et mer nyansert bilde på nettovergripere. Likevel strider funnet mot resultater fra Brown (1999), som fant at den yngre delen av befolkningen tenderer å ha mer positive holdninger. Dette kan forklares ved at unge mennesker kanskje har mer erfaring og kjennskap til internett som medium, og kanskje har blitt utsatt for slike overgrep selv. Det kan likevel argumenteres for en positiv sammenheng for dette utvalget. Utvalget i denne oppgaven er den delen av befolkningen som er i arbeid, hvor disse ofte er den eldre delen av befolkningen, sammenlignet med de som ikke er i arbeid (f.eks. studenter). Med tanke på at internett er relativt nytt, kan det argumenteres for at de fleste som er i arbeid ikke har vokst opp med den voldsomme eksponeringen og farene ved internett. Dette kan resultere i at det ikke finnes store forskjeller blant respondentene i arbeid, da de har lik erfaring. I tillegg har de hatt muligheten til å bli eksponert for den samme mengden varierte tilfeller av nettovergripere.

For de to andre holdningspåstandene, pedofil preferanse og psykisk sykdom, var ikke endringen i regresjonsmodellene signifikante når kontrollvariablene ble lagt til. Dette betyr at alder eller kjønn ikke utgjorde en stor forskjell i forklart varians for disse påstandene.

Styrker og begrensinger

For fremtidig forskning på denne problematikken, er det nødvendig å ta for seg styrker og begrensinger ved denne studien. En viktig styrke er aktualiseringen og formålet med å undersøke tematikken. Lite forskning er blitt gjort på holdninger til nettovergripere, og denne

studien kan bidra til kunnskapsutvikling og nye innsikter, samt gi inspirasjon til å åpne opp for utvidelse av forskningsfeltet.

Spørreundersøkelsen innebærer både styrker og begrensinger. Det selvrapporterte spørreskjemaet sikret anonymitet hos deltakerne. Spørreskjemaet dekker et relativt tabubelagt tema, hvor mange kan ha private og personlige meninger. Selv om sosial ønskelighet fortsatt er en risiko (Krumpal, 2013), vil denne innsamlingsmetoden bidra til å redusere sjansen for sosiale ønskelige svar. I tillegg er spørsmålene og påstandene formulert på en enkel måte, med lite bruk av akademisk språk. Dette kan medføre større forståelse for hva som etterspørres.

Likevel kan en forenklet formulering medføre problemer. Spørreskjemaet inkluderer ikke definisjoner og forklaringer på hva som legges i de ulike påstandene. Dermed er det en risiko for at deltakerne tolker ulikt hva påstanden sikter til. Misforståelser i hva pedofili betyr, kan for eksempel påvirke responsen. Slik som argumentert for tidligere, kan det antas at de med lite kjennskap til tematikken ikke vet hva som legges i det å være pedofil. Å legge ved en definisjon på hva pedofili innebærer, kunne resultert i annen vurdering av nettovergripere blant de som ikke arbeider med tematikken. Responsen på holdningspåstanden «De er helt vanlige folk» kan også være basert på personlige oppfatninger, da det er individuelle forståelser av hva deltakerne anser som «vanlig» eller «normalt».

En annen begrensning ved spørreskjemaet, er mangelen på etablerte og validerte mål. Holdningspåstandene er egenproduserte, og vi kan dermed ikke være sikre på at vi undersøker det vi faktisk ønsker å undersøke. Det som kan være problematisk ved å benytte egenproduserte variabler, er for eksempel bruken av todelte påstander. Dersom arbeid med tematikken fører til positive holdninger til nettovergripere, kan det da antas at de i utgangspunktet ønsker mer behandling og forebygging fremfor straff og fengsel for nettovergripere. De med mindre kunnskap, som kanskje har et stereotypisk bilde av

nettovergripere, kan antas å i større grad mene disse menneskene burde straffes.

Fremmedfrykt kan tenkes å medføre et ønske om å gi de en fortjent straff for ugjerningene sine. I tillegg viste en tidligere studie at respondentene mente rehabilitering ikke var mulig (Payne et al., 2010). Basert på dette kunne det forventes at de som arbeider med tematikken hadde skåret høyere på påstanden om psykisk sykdom og behandling, og de som ikke arbeider med tematikken hadde skåret lavere. Funnene tyder likevel på det motsatte. Årsaken til dette kan ligge i hvordan holdningspåstanden er formulert. Det er en todelt påstand, hvor det blir etterspurt både tanker om psykisk sykdom og behandling. I utgangspunktet er dette to separate holdninger, en negativ og en positiv, som ikke nødvendigvis har en sammenheng. Behandlingsmulighet kan fortsatt være et ønske, selv ved antagelse om fravær av psykisk sykdom. Slik som argumentert for tidligere, kan det tenkes at de som jobber med tematikken ønsker å trå varsomt i uttalelser om psykisk sykdom, og dermed ønsker de å være mer tilbakeholden i sin respons på påstanden. Kanskje ville resultatene sett annerledes ut, dersom holdningen hadde blitt delt i to separate påstander.

For å øke sannsynligheten for at påstandene er gode nok, ville det kanskje vært nyttig å benytte etablerte måleinstrumenter som for eksempel ATSO, Attitudes Toward Sexual Offenders Scale (Houge, 1993), eller CATSO, Community Attitudes Toward Sex Offenders Scale (Church et al., 2008).

Mangelen på etablerte instrumenter medfører også en subjektiv avgjørelse i valg av påstander. Basert på egen magefølelse og en individuell mening, valgte jeg tre holdningspåstander som kunne være interessante å se på i forhold til min problemstilling. Jeg kan ikke si med sikkerhet at disse er de beste å benytte seg av for å besvare problemstillingen. Kanskje andre påstander ville gitt et tydeligere bilde på sammenhengene mellom kjennskap til tematikken og holdninger.

En styrke ved studien er utvalgsstørrelsen. Vi ønsket å dekke den generelle befolkningen sine holdninger, hvilket betyr at vi ønsket å undersøke et stort og variert utvalg. Utvalgsstørrelsen endte opp med å være betydelig større enn ønsket. Dette er positivt for å kunne dekke størst mulig del av holdninger blant befolkningen. Innsamlingsmetoden kan likevel kritiseres for å være biased. Bekvemmelighetsutvalg baserer seg på at vi selv valgte ut hvem vi sendte ut spørreskjemaet til. Dette kan medfører risiko for skjevhet, hvor vi valgte deltakere som ville gi de mest spennende og signifikante resultatene.

Gode analyser og signifikante funn som støttes av tidligere forskning og teorier er en styrke ved oppgaven. På den andre siden viser resultatene tendenser til svake sammenhenger jevnt over i analysene. Regresjonsanalysene, samt korrelasjonene mellom variablene viser svake til moderate sammenhenger. Modellene fra regresjonsanalysene forklarte lite av variansen. Ingen av modellene forklarte mer enn 7%. Dette er lave verdier (Field, 2018). Når modellen kun forklarer 7%, betyr dette at 93% av variansen er uvisst hva skyldes. Dette betyr at en stor prosentandel ikke blir forklart av modellen. Resterende varians kan dermed skyldes utenforliggende og ukontrollerte variabler som påvirker utfallet (Field, 2018). Dette skaper en viss usikkerhet i funnene.

Teoretiske og praktiske implikasjoner

Til tross for visse begrensinger ved studien, kan funnene likevel gi et innblikk i hvilke holdninger den generelle befolkningen har til nettovergripere. Funnene illustrerer betydningen av kunnskap, erfaring og kontakt, samt valg av informasjonskilde i dannelsen av holdninger.

Lite forskning er gjort på holdninger til nettovergripere (Hunn et al., 2022). Denne studien kan gi inspirasjon til å utforske denne problematikken videre. Resultatene setter søkelyset på hvilken kunnskap befolkningen har til nettovergripere, og kan bidra til videreutvikling av og støtte til allerede etablerte teorier om tematikken. Funnene skaper en

bevisstgjøring om at holdningene våre ikke nødvendigvis stemmer overens med fakta, og disse resultatene kan bidra til å fjerne misforståelser om at nettovergripere er unormale, pedofile og psykisk syke. Dersom majoriteten av befolkningen har et feilaktig bilde av nettovergripere, kan dette få konsekvenser for samfunnet, og hvordan vi videreformidler forholdsregler på nett til barn. Ved å sikre mer representative og «riktige» inntrykk, kan det skape bedre og mer solide utarbeidinger av metoder for pågripelser, behandling og tiltak for reetablering.

Vi må fortsette å undersøke tematikken og fremtidig forskning burde sette søkelys på andre holdningsvariabler for å dekke hele holdningsdimensjonen. I tillegg burde andre prediktorer og demografiske variabler, slik som alder, bli lagt mer vekt på for å undersøke eventuell påvirkning på utfallet. Til videre forskning burde etablerte mål benyttes, som i større grad sikrer at vi måler det vi ønsker. Dette minsker sannsynligheten for misforståelser og individuelle tolkninger. Resultatene fra denne studien må ikke tas som en sannhet, men som inspirasjon til kunnskapsutvikling om tematikken. Det er betydningsfullt å fortsette å kartlegge hvem nettovergripere er, og videreformidle kunnskapen om at mye tyder på at de kan være hvem som helst. Dette er viktig for sikkerheten til barn på nett. Å utvikle teknikker for å oppdage de tilfellene som ikke blir registret er dermed essensielt for å danne den representative profilen av nettovergripere som vi trenger.

Konklusjon

Formålet med denne oppgaven var å undersøke hvilken betydning arbeid med nettovergrep mot barn hadde for holdninger til nettovergripere. Analysene viste signifikante sammenhenger mellom holdningspåstandene og prediktoren «jobber med tematikken». Resultatene ga støtte til samtlige tre hypoteser. Alder var den eneste kontrollvariabelen som

var en signifikant prediktor for holdningspåstandene, og hadde en positiv sammenheng til påstanden «De er helt vanlige folk».

Funnene kan tyde på at de som jobber med nettovergrep mot barn har mer nyanserte og positive holdninger til nettovergripere, sammenlignet med de som ikke jobber med tematikken. Nettovergripere ser ut til å være en heterogen gruppe. Dette kan forårsake at den generelle befolkningen henter informasjon fra ulike kilder, får ulik erfaring og kunnskap, og dermed utvikle ulike skjema og holdninger til en typisk nettovergriper. Erfaring, kontakt og kunnskap vises å være essensielt for hvilke holdninger befolkningen har til nettovergripere. Kjennskap til tematikken er en faktor som kan skape nyanserte og positive holdninger. Dersom holdningene til de som har kjennskap til tematikken i større grad stemmer overens med hva empirien sier om hvem nettovergripere er, illustrerer dette viktigheten av å videreformidle kunnskap om tematikken. Resultatene må likevel leses med forsiktighet grunnet svake sammenhenger og lite forklaringskraft.

Med den økende tendensen til nettovergrep og manglende forskning på tematikken, vil denne oppgaven kunne bidra til nye perspektiver og inspirasjon til videre forskning, samt motivasjon til å spre kunnskap om tematikken for å beskytte barn på nett. I tillegg kan videre forskning gi en pekepinn på hvordan nettovergripere blir oppfattet i samfunnet, noe som har betydning for å sikre gode utarbeidinger om hvordan de kan bli et fullverdig medlem av samfunnet igjen. Denne studien kan dermed være en bidragsyter for å bekjempe problematikken, og veilede SOBI-prosjektet til videre forebygging mot nettovergrep mot barn.

Litteraturliste

- Abracen, J. & Looman, J. (2005). Developments in the assessment and treatment of sexual offenders: Looking backward with a view to the future. *Journal of Interpersonal Violence*, 20(1), 12-19. <https://doi.org/10.1177/0886260504268088>
- American Psychological Association. (2020). *Publication manual of the American Psychological Association* (7th ed.). <https://doi.org/10.1037/0000165-000>
- Aslan, D. & Edelmann, R. (2014). Demographic and offence characteristics: a comparison of sex offenders convicted of possessing indecent images of children, committing contact sex offences or both offences. *The Journal of Forensic Psychiatry & Psychology*, 25(2), 121-134. <https://doi.org/10.1080/14789949.2014.884618>
- Babchishin, K. M., Hanson, R. K. & Hermann, C. A. (2011). The characteristics of online sex offenders: A meta-analysis. *Sexual Abuse*, 23(1), 92-123.
<https://doi.org/10.1177/1079063210370708>
- Babchishin, K. M., Hanson R. K. & Van Zuylen, H. (2015). Online child pornography offenders are different: A meta-analysis of the characteristics of online and offline sex offenders against children. *Archives of Sexual Behavior*, 44(1), 45–66.
<https://doi.org/10.1007/s10508-014-0270-x>
- Ball, P. M. & Cantor, G. N. (1974). White boys' ratings of pictures of Whites and Blacks as related to amount of familiarization. *Perceptual and Motor Skills*, 39, 883-890.
- Bartels, R. M. & Merdian, H. L. (2016). The implicit theories of child sexual exploitation material users: An initial conceptualization. *Aggression and Violent Behavior*, 26, 16-25. <https://doi.org/10.1016/j.avb.2015.11.002>
- Bordalo, P., Coffman, K., Gennaioli, N. & Shleifer, A. (2016). Stereotypes. *The Quarterly Journal of Economics*, 131(4), 1753-1794. <https://doi.org/10.1093/qje/qjw029>

- Brown, S. (1999). Public attitudes toward the treatment of sex offenders. *Legal and Criminological Psychology*, 4(2), 239-252. <https://doi.org/10.1348/135532599167879>
- Burke, A., Sowerbutts, S., Blundell, B. & Sherry, M. (2002). Child pornography and the Internet: Policing and treatment issues. *Psychiatry, Psychology and Law*, 9(1), 79-84. <https://doi.org/10.1375/pplt.2002.9.1.79>
- Church, W. T., Wakeman, E. E., Miller, S. L., Clements, C. B. & Sun, F. (2008). The community attitudes toward sex offenders scale: The development of a psychometric assessment instrument. *Research on Social Work Practice*, 18(3), 251-259.
- Conley, T., Hill, K., Church, W. T., Stoeckel, E. & Allen, H. (2011). Assessing probation and community corrections workers' attitudes toward sex offenders using the Community Attitudes Toward Sex Offenders (CATSO) scale in a rural state. *Sexual Addiction & Compulsivity*, 18(2), 75-85. <https://doi.org/10.1080/10720162.2011.582775>
- Cooper, A., Delmonico, D. L., Griffin-Shelley, E. & Mathy, R. M. (2010). Online sexual activity: An examination of potentially problematic behaviors. *Sexual Addiction & Compulsivity*, 11(3), 129-143. <https://doi.org/10.1080/10720160490882642>
- Craun, S. W. & Theriot, M. T. (2009). Misperceptions of sex offender perpetration: Considering the impact of sex offender registration. *Journal of interpersonal violence*, 24(12), 2057-2072.
- Day, A., Boni, N., Hobbs, G., Carson, E., Whitting, L. & Powell, M. (2014). Professional attitudes to sex offenders: Implications for multiagency and collaborative working. *Sexual Abuse in Australia and New Zealand*, 6(1), 12-19.
- Dixon, T. L. (2006). Schemas as average conceptions: Skin tone, television news exposure, and culpability judgments. *Journalism & Mass Communication Quarterly*, 83(1), 131-149.

- Dombert, B., Schmidt, A. F., Banse, R., Briken, P., Hoyer, J., Neutze, J. & Osterheider, M. (2016). How common is men's self-reported sexual interest in prepubescent children?. *The Journal of Sex Research*, 53(2), 214-223.
- Elliott, I. A., Beech, A. R. & Mandeville-Norden, R. (2013). The psychological profiles of internet, contact, and mixed internet/contact sex offenders. *Sexual Abuse*, 25(1), 3-20.
- Ferguson, K. & Ireland, C. (2006). Attitudes towards sex offenders and the influence of offence type: A comparison of staff working in a forensic setting and students. *The British Journal of Forensic Practice*, 8(2), 10-19.
<https://doi.org/10.1108/14636646200600009>
- Field, A. (2018). *Discovering Statistics Using IBM SPSS Statistics* (5. utg.). SAGE.
- Galeste, M. A., Fradella, H. F. & Vogel, B. (2012). Sex offender myths in print media: Separating fact from fiction in US newspapers. *Western Criminology Review*, 13(2), 4-24.
- Gilovich, T., Keltner, D., Chen, S. & Nisbett, R. E. (2018). *Social psychology* (5. utg.). WW Norton & Company.
- Greenwald, A. G. & Banaji, M. R. (1995). Implicit social cognition: Attitudes, self-esteem, and stereotypes. *Psychological Review*, 102(1), 4-27. <https://doi.org/10.1037/0033-295X.102.1.4>
- Harris, B. (2002). Xenophobia: A new pathology for. I D. Hook & G. Eagle (Red.), *Psychopathology and social prejudice* (s. 169-184). Juta and Company Ltd.
- Henshaw, M., Ogloff, J. R. & Clough, J. A. (2017). Looking beyond the screen: A critical review of the literature on the online child pornography offender. *Sexual Abuse*, 29(5), 416-445.
- Hogue, T. E. (1993). Attitudes towards prisoners and sexual offenders. *Issues in Criminological & Legal Psychology*, 19, 27-32.

Hunn, C., Prichard, J. & Cockburn, H. (2022). Internet users' beliefs about a novice-user of child sexual abuse material (CSAM): what can they tell us about introducing offender-focused prevention initiatives?. *Victims & Offenders*, 17(1), 1-21.

<https://doi.org/10.1080/15564886.2020.1865224>

Internet Watch Foundation (u.å.). *IWF Annual Report 2022*.

<https://annualreport2022.iwf.org.uk/>

Joshi, A., Kale, S., Chandel, S. & Pal, D. K. (2015). Likert scale: Explored and explained. *British journal of applied science & technology*, 7(4), 396.

Kjelsberg, E. & Loos, L. H. (2008). Conciliation or condemnation? Prison employees' and young peoples' attitudes towards sexual offenders. *International Journal of Forensic Mental Health*, 7(1), 95-103. <https://doi.org/10.1080/14999013.2008.9914406>

Kripos. (2019). *SEKSUELL UTNYTTELSE AV BARN OG UNGE OVER INTERNETT*.

<https://www.politiet.no/globalassets/04-aktuelt-tall-og-fakta/seksuelle-overgrep-mot-barn/seksuell-utnyttelse-av-barn-over-internett.pdf>

Kripos. (u.å.). *Seksuell utnyttelse av barn på internett*. Kripos. Hentet 4. april 2023 fra

<https://www.politiet.no/tjenester/tips-politiet/seksuell-utnyttelse-av-barn-pa-internett/>

Krumpal, I. (2013). Determinants of social desirability bias in sensitive surveys: a literature review. *Quality & quantity*, 47(4), 2025-2047. <https://doi.org/10.1007/s11135-011-9640-9>

Kueth, J. L. (1962). Social schemas. *The Journal of Abnormal and Social Psychology*, 64(1), 31-38. <https://doi.org/10.1037/h0040529>

Levenson, J. S., Brannon, Y. N., Fortney, T. & Baker, J. (2007). Public perceptions about sexoffenders and community protection policies. *Analyses of Social Issues and Public Policy*, 7(1), 137-161. <https://doi.org/10.1111/j.1530-2415.2007.00119.x>

Merdian, H. L. (2012). *Offenders who use child sexual exploitation material: Development of*

an integrated model for their classification, assessment, and treatment.

(Doktorgradsavhandling, universitetet i Waikato). <https://hdl.handle.net/10289/6566>

Merdian, H. L., Wilson, N. & Boer, D. P. (2009). Characteristics of internet sexual offenders:

A review. *Sexual Abuse in Australia and New Zealand*, 2(1), 34-47.

Middleton, D., Elliott, I. A., Mandeville-Norden, R. & Beech, A. R. (2006). An investigation

into the applicability of the Ward and Siegert Pathways Model of child sexual abuse

with Internet offenders. *Psychology, Crime & Law*, 12(6), 589-603.

<https://doi.org/10.1080/10683160600558352>

Monahan, J. L., Murphy, S. T. & Zajonc, R. B. (2000). Subliminal mere exposure: Specific,

general, and diffuse effects. *Psychological Science*, 11(6), 462-466.

National Center for Missing & Exploited Children (2022). *CyberTipline 2022 Report*.

<https://www.missingkids.org/gethelpnow/cybertipline/cybertiplinedata>

Nelson, M., Herlihy, B. & Oescher, J. (2002). A survey of counselor attitudes towards sex

offenders. *Journal of Mental Health Counseling*, 24(1).

Nettskjema. (u.å.). Hentet 30. mars 2023 fra <https://nettskjema.no/>

Payne, B. K., Tewksbury, R. & Mustaine, E. E. (2010). Attitudes about rehabilitating sex

offenders: Demographic, victimization, and community-level influences. *Journal of*

Criminal Justice, 38(4), 580-588. <https://doi.org/10.1016/j.jcrimjus.2010.04.029>

Ray, J. V., Kimonis, E. R. & Seto, M. C. (2014). Correlates and moderators of child

pornography consumption in a community sample. *Sexual Abuse*, 26(6), 523-545.

<https://doi.org/10.1177/1079063213502678>

Reijnen, L., Bulten, E. & Nijman, H. (2009). Demographic and personality characteristics of

internet child pornography downloaders in comparison to other offenders. *Journal of*

Child Sexual Abuse, 18(6), 611-622. <https://doi.org/10.1080/10538710903317232>

Rydgren, J. (2004). The logic of xenophobia. *Rationality and society*, 16(2), 123-148.

- Sahlstrom, K. J. & Jeglic, E. L. (2008). Factors affecting attitudes toward juvenile sex offenders. *Journal of Child Sexual Abuse, 17*(2), 180-196.
<https://doi.org/10.1080/10538710801916705>
- Sanghara, K. K. & Wilson, J. C. (2006). Stereotypes and attitudes about child sexual abusers: A comparison of experienced and inexperienced professionals in sex offender treatment. *Legal and Criminological Psychology, 11*(2), 229-244.
<https://doi.org/10.1348/135532505X68818>
- Seigfried, K. C., Lovely, R. W. & Rogers, M. K. (2008). Self-Reported Online Child Pornography Behavior: A Psychological Analysis. *International Journal of Cyber Criminology, 2*(1).
- Seto, M. C. (2009). Pedophilia. *Annual review of clinical psychology, 5*, 391-407.
<https://doi.org/10.1146/annurev.clinpsy.032408.153618>
- Seto, M. C., Cantor, J. M. & Blanchard, R. (2006). Child pornography offenses are a valid diagnostic indicator of pedophilia. *Journal of abnormal psychology, 115*(3), 610-615.
<https://doi.org/10.1037/0021-843X.115.3.610>
- Shackley, M., Weiner, C., Day, A. & Willis, G. M. (2014). Assessment of public attitudes towards sex offenders in an Australian population. *Psychology, Crime & Law, 20*(6), 553-572. <https://doi.org/10.1080/1068316X.2013.793772>
- Sikt. (u.å.). *Personverntjenester for forskning*. Hentet 13. mai 2023 fra
<https://sikt.no/tjenester/personverntjenester-forskning>
- Steel, C. M., Newman, E., O'Rourke, S. & Quayle, E. (2022). Public perceptions of child pornography and child pornography consumers. *Archives of sexual behavior, 51*(2), 1173-1185. <https://doi.org/10.1007/s10508-021-02196-1>
- Stinson, J. D. & Becker, J. V. (2016). Pedophilic disorder. *Sexual offending: Predisposing*

antecedents, assessments and management, 15-27. https://doi.org/10.1007/978-1-4939-2416-5_2

Straffeloven. (2009). *Seksuallovbrudd* (LOV-2005-05-20-28).

https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2005-05-20-28/KAPITTEL_2-11#%C2%A7309

Suler, J. (2004). The online disinhibition effect. *Cyberpsychology & behavior*, 7(3), 321-326.

<https://doi.org/10.1089/1094931041291295>

Willis, G. M., Malinen, S. & Johnston, L. (2013). Demographic differences in public attitudes towards sex offenders. *Psychiatry, Psychology and Law*, 20(2), 230-247.

<https://doi.org/10.1080/13218719.2012.658206>

Wolak, J., Finkelhor, D. & Mitchell, K. (2004). Internet-initiated sex crimes against minors:

Implications for prevention based on findings from a national study. *Journal of*

adolescent health, 35(5), 424. <https://doi.org/10.1016/j.jadohealth.2004.05.006>

Wolak, J., Finkelhor, D., Mitchell, K. J. & Ybarra, M. L. (2010). Online “predators” and their victims: Myths, realities, and implications for prevention and treatment. *Psychology of*

Violence, 15, 13–35. <https://doi.org/10.1037/2152-0828.15.1.13>

World Health Organization. (2019). Forstyrrelser i seksuelle objektvalg. *I International statistical classification of diseases and related health problems*.

Zajonc, R. B. (1968). Attitudinal effects of mere exposure. *Journal of personality and social psychology*, 9(2p2), 1-27.

Zajonc, R. B. (2001). Mere exposure: A gateway to the subliminal. *Current directions in psychological science*, 10(6), 224-228.

Appendiks A

Spørreskjema

Nettovergrep mot barn - en undersøkelse om folks oppfatninger av overgriperen og internetts rolle kopi

Nettovergrep mot barn - en undersøkelse om folks oppfatninger av overgriperen og internetts rolle

Overgrep mot barn på internett – en undersøkelse om folks oppfatninger av overgriperen og internetts rolle

Du inviteres herved til å delta i en anonym studie om folks oppfatninger av nettovergrep. Overgrep mot barn på internett er en økende problematikk og det er behov for mer kunnskap om nettovergrep. Vi er spesielt interessert i å utforske vanlige folks oppfatninger av nettovergripere og veiene til å bli en nettovergriper, med særlig vekt på internetts rolle.

Hvem kan delta og hva innebærer deltakelse?

For å kunne delta må du være fylt 16 år. Å delta innebærer å besvare dette elektroniske spørreskjemaet. Noen spørsmål er åpne spørsmål hvor du kan skrive litt lengre svar (husk å ikke oppgi personidentifiserende opplysninger her). Andre spørsmål har svaralternativer hvor du velger det som passer best for deg. Spørsmålene omhandler kun dine tanker om nettovergrep, og du vil ikke få noen spørsmål som går på egne erfaringer.

Frivillighet og rettigheter

Det er frivillig å delta i undersøkelsen. Det registreres ingen personidentifiserende opplysninger ved utfylling, heller ikke IP-adresser. Du er derfor sikret full anonymitet. Det tar rundt 15 min å besvare spørreskjemaet. Du samtykker ved å krysse av for dette først i skjemaet. Når du har sendt inn besvarelsen din, har du ikke lenger mulighet til å trekke deg fra undersøkelsen siden svarene ikke kan spores til deg. Dataene som samles inn er en del av ett større forskningsprosjekt ved institutt for psykologi, NTNU og resultatene fra studien vil bli presentert på internasjonale konferanser og i artikkelform.

Hvem samler inn dataene?

Dataene samles inn av institutt for psykologi, NTNU ved førsteamanuensis Eva Langvik og førsteamanuensis Anne Iversen, i samarbeid med stipendiat Lisbet Frang Christiansen. Disse tre, samt en begrenset gruppe (maksimum 15) bachelorstudenter ved instituttet er de eneste som vil ha tilgang til dataene. Prosjektet er vurdert av Norsk senter for forskningsdata (NSD). Har du spørsmål om prosjektet, kontakter du prosjektleder Eva Langvik, eva.langvik@ntnu.no.

Takk for at du er villig til å delta!

Samtykker du til å delta i denne spørreundersøkelsen?

Ja

Kjønn

Kvinne

Mann

Ikke-binær

Ønsker ikke å oppgi

Hvor gammel er du?

Hva er din sivilstatus?

Singel

Gift

Skilt

I et forhold
Samboerskap
Annet

Har du barn?

Ja
Nei

Alder på barn (kryss av alle alternativene som stemmer for deg)**Har du barn mellom 15-18 år?**

Dette elementet vises kun dersom alternativet «Ja» er valgt i spørsmålet «Har du barn?»

Ja
Nei

Har du barn mellom 11-14 år?

Dette elementet vises kun dersom alternativet «Ja» er valgt i spørsmålet «Har du barn?»

Ja
Nei

Har du barn mellom 7-10 år?

Dette elementet vises kun dersom alternativet «Ja» er valgt i spørsmålet «Har du barn?»

Ja
Nei

Har du barn mellom 0-6 år?

Dette elementet vises kun dersom alternativet «Ja» er valgt i spørsmålet «Har du barn?»

Ja
Nei

Hva er din høyest fullførte utdanning?

Grunnskole
Videregående skole
1-4 år høyere utdanning
5 -6 år eller høyere utdanning
Mer enn 6 år (f.eks. PhD)

Er du for tiden i arbeid?

Ja
Nei

Hvilken yrkessektor beskriver arbeidet ditt best?

Dette elementet vises kun dersom alternativet «Ja» er valgt i spørsmålet «Er du for tiden i arbeid?»

Helse og omsorg
Undervisning
Rettsvesen/politi/kriminalomsorg
Servicenæringer
Jordbruk/skogbruk/fiske

Industri og transport
Teknologi og IT
Håndverkere og lignende
Kontor, økonomi, bank, forsikring og administrasjon
Annet

Hva jobber du som?

Dette elementet vises kun dersom alternativet «Helse og omsorg» er valgt i spørsmålet «Hvilken yrkesssektor beskriver arbeidet ditt best?»

Helsefagarbeider
Vernepleier
Barne- og omsorgsarbeider
Sykepleier
Sosionom
Lege
Psykolog
Barnevernspedagog
Annet

Hva jobber du som?

Dette elementet vises kun dersom alternativet «Undervisning» er valgt i spørsmålet «Hvilken yrkesssektor beskriver arbeidet ditt best?»

Lærer på videregående
Underviser på høyskole/universitet
Barneskolelærer
Lærer på ungdomsskole
Annet opplæringsarbeid

Hva jobber du som?

Dette elementet vises kun dersom alternativet «Rettsvesen/politi/kriminalomsorg» er valgt i spørsmålet «Hvilken yrkesssektor beskriver arbeidet ditt best?»

Politi
Fengselsbetjent
Jurist
Dommer
Sivilt ansatt i politiet
Annet

Er nettovergrep mot barn noe som er en del av jobben din?

Dette elementet vises kun dersom alternativet «Ja» er valgt i spørsmålet «Er du for tiden i arbeid?»

Nei
Ja, jeg jobber indirekte med tematikken
Ja, jeg jobber direkte med tematikken

Studerer du?

Ja
Nei

Hvilket fagområde studerer du?

Dette elementet vises kun dersom alternativet «Ja» er valgt i spørsmålet «Studerer du?»

Teknologi, sivilingeniør, ingeniør og arkitekt
 Økonomi, ledelse og administrasjon
 Samfunnsfag
 Historie, religion, kultur
 Idrettsfag
 Politi
 Psykologi
 Medisin
 Sykepleie
 Vernepleie
 Barnevern
 Lærer og lektorutdanning
 Språk og litteratur
 Mediefag og kommunikasjon
 Pedagogiske fag
 Informasjonsteknologi og informatikk
 Fiskeri, husdyr og landbruksfag
 Videregående skole
 Annet

Hvordan vil du vurdere din egen digitale kompetanse?

Under gjennomsnittet
 Gjennomsnittlig
 Over gjennomsnittet

Om nedlastning av overgrepsmateriell

NB! Ikke oppgi personidentifiserende opplysninger

Overgrep mot barn på internett omfatter nedlastning, oppbevaring og distribusjon av seksualiserte bilder/videoer av barn. Slike bilder og videoer av barn kalles for overgrepsmateriale (tidligere kalt barnepornografi).

Det har skjedd en betydelig økning i denne typen lovbrudd. Hva tenker du kan være de viktigste årsakene til denne økningen?

Hva tenker du kan være årsakene til at personer laster ned, oppbevarer og/eller distribuerer overgrepsmateriale?

Om nedlastning av overgrepsmateriell

Hvor enig eller uenig er du i følgende påstander om personer som har lastet ned/oppbevart/distribuert overgrepsmateriell av barn:

De er helt vanlige folk

Svært uenig
Uenig
Nøytral
Enig
Svært enig

De er ute etter spenning

Svært uenig
Uenig
Nøytral
Enig
Svært enig

De er ensomme

Svært uenig
Uenig
Nøytral
Enig
Svært enig

De har opplevd overgrep selv

Svært uenig
Uenig
Nøytral
Enig
Svært enig

De har et godt sosialt nettverk (mange venner, familie osv.)

Svært uenig
Uenig
Nøytral
Enig
Svært enig

De har en pedofil preferanse

Svært uenig
Uenig
Nøytral
Enig
Svært enig

De er pornoavhengige

Svært uenig
Uenig
Nøytral

Enig
Svært enig

De er deprimerte

Svært uenig
Uenig
Nøytral
Enig
Svært enig

De har høy utdanning

Svært uenig
Uenig
Nøytral
Enig
Svært enig

De har god digital kompetanse

Svært uenig
Uenig
Nøytral
Enig
Svært enig

De har god mental helse

Svært uenig
Uenig
Nøytral
Enig
Svært enig

Betydningen av internett

NB! Ikke oppgi personidentifiserende opplysninger

Hvilken rolle tenker du teknologien (for eksempel internett og sosiale medier) spiller i overgrep mot barn?

Betydningen av internett

Ta stilling til følgende påstander om internett og nettovergrep mot barn:

Hvem som helst kan komme over overgrepsmateriale helt tilfeldig på nettet

Svært uenig
Uenig
Nøytral
Enig

Svært enig

Internett gjør at en føler seg mer anonym og derfor lettere begår overgrep mot barn

Svært uenig

Uenig

Nøytral

Enig

Svært enig

Det at overgrepsmateriale er såpass "enkelt" tilgjengelig på nettet, gjør at det er lavere terskel for å laste ned ulovlige bilder/videoer

Svært uenig

Uenig

Nøytral

Enig

Svært enig

En nettovergreper er annerledes enn en som begår fysiske overgrep mot barn

Svært uenig

Uenig

Nøytral

Enig

Svært enig

Dersom internett ikke hadde eksistert i dag, ville det likevel vært like mange som begikk overgrep mot barn

Svært uenig

Uenig

Nøytral

Enig

Svært enig

For å gjøre ulovlige handlinger på nettet må en ha god digital kompetanse

Svært uenig

Uenig

Nøytral

Enig

Svært enig

Alle kan ved et uhell komme over seksualiserte bilder av barn ("barnepornografi") mens de surfer på nettet

Svært uenig

Uenig

Nøytral

Enig

Svært enig

Personer som besøker voksennettsteder/pornonettsteder kan ved et uhell komme over seksualiserte bilder av barn ("barnepornografi")

Svært uenig

Uenig

Nøytral

Enig

Svært enig

Bare personer som aktivt oppsøker "barnepornografi" vil finne "barnepornografi"

Svært uenig

Uenig

Nøytral

Enig

Svært enig

De med veldig god digital kompetanse klarer å unngå å bli tatt av politiet dersom de begår nettovergrep mot barn

Svært uenig

Uenig

Nøytral

Enig

Svært enig

Om overgriperen

NB! Ikke oppgi personidentifiserende opplysninger

En typisk nettovergriper

Hva tror du kjennetegner en typisk nettovergriper? (Alder, kjønn, livssituasjon, helsetilstand, personlighet osv.)

Om overgriperen

Hvor enig eller uenig er du i følgende påstander om overgripere?

Å laste ned bilder og videoer av overgrep mot barn er første steg på veien mot å bli en som begår fysiske overgrep mot barn

Svært uenig

Uenig

Nøytral

Enig

Svært enig

De som ser på overgrepsmateriale tenner seksuelt på barn (har en pedofil preferanse)

Svært uenig

Uenig
Nøytral
Enig
Svært enig

De som først har begynt å laste ned bilder/videoer vil etter hvert laste ned grovere og mer alvorlig overgrepsmateriale

Svært uenig
Uenig
Nøytral
Enig
Svært enig

De fleste av de som laster ned seksualiserte bilder av barn kommer ikke til å begå fysiske overgrep mot barn

Svært uenig
Uenig
Nøytral
Enig
Svært enig

Man må ha en pedofil preferanse for å begå fysiske seksuelle overgrep mot barn

Svært uenig
Uenig
Nøytral
Enig
Svært enig

Om overgriperen

NB! Ikke oppgi personidentifiserende opplysninger

Noen som laster ned seksualiserte bilder/videoer av barn begynner etter hvert å laste ned grovere og grovere materiale, og kan begå alvorlige overgrep på nett. Hvilke årsaker kan det være til at noen går fra å laste ned bilder til å begå mer alvorlige overgrep på eller utenfor nettet?

Om overgriperen

Ta stilling til følgende spørsmål om overgripere: Angi et tall mellom 0 og 100, der 0 viser til "ingen" og 100 til "alle".

Hvor stor prosentandel av personer som ser på overgrepsmateriale tror du at selv har blitt seksuelt misbrukt som barn?

Hvor stor prosentandel av de som ser på overgrepsmateriale tror du har pedofil preferanse?

Hvor stor prosentandel av de som ser på overgrepsmateriale tror du vil begå fysiske

overgrep mot barn?

Hvor stor prosentandel av de som ser på overgrepsmateriale og blir dømt for dette, tror du kommer til å begå et nytt nettovergrep mot barn?

Hvor vanskelig er det for et individ som ser på overgrepsmateriale å slutte?

Lovlighet og straff

Ta stilling til følgende påstander og vurder hva som stemmer overens med norsk lovverk:

Det er straffbart å laste ned/oppbevare/distribuere seksualiserte bilder/videoer av personer under 14 år.

- Ja, det er straffbart
- Nei, det er ikke straffbart

Det er straffbart å laste ned/oppbevare/distribuere seksualiserte bilder/videoer av personer som er over 14 år, men under 16 år.

- Ja, det er straffbart
- Nei, det er ikke straffbart

Det er straffbart å laste ned/oppbevare/distribuere seksualiserte bilder/videoer av personer som er over 16 år, men under 18 år.

- Ja, det er straffbart
- Nei, det er ikke straffbart

Lovlighet og straff

Hvor enig eller uenig er du i følgende påstander:

De som laster ned bilder av overgrep mot barn bidrar til at flere barn blir utsatt for overgrep

- Svært uenig
- Uenig
- Nøytral
- Enig
- Svært enig

Å laste ned og dele eksisterende overgrepsmateriale hindrer at nye overgrep skjer

- Svært uenig
- Uenig
- Nøytral
- Enig
- Svært enig

Lovlighet og straff

Ta stilling til følgende påstander og ranger i hvilken grad du er enig eller uenig:

Personer som har flere bilder og videoer bør få lengre straff enn personer med få bilder og videoer

Svært uenig

2

3

Nøytral

5

6

Svært enig

Straffen for å oppbevare overgrepsmateriell (bilder, videoer o.l.) bør baseres på alderen til personene som er avbildet

Svært uenig

2

3

Nøytral

5

6

Svært enig

Personer som ser på seksualiserte bilder av barn/"barnepornografi" er psykisk syke og bør behandles

Svært uenig

2

3

Nøytral

5

6

Svært enig

Personer som ser på seksualiserte bilder av barn/"barnepornografi" bør fengsles

Svært uenig

2

3

Nøytral

5

6

Svært enig

To spørsmål helt til slutt

NB! Ikke oppgi personidentifiserende opplysninger

Har du tanker om og innspill til hva som kan bidra til at det begås færre overgrep mot barn på internett? Hvilke tiltak kan bidra til å redusere omfanget av denne typen kriminalitet i samfunnet?

Hva tenker du kan gjøres for å forhindre at personer som begynner å laste ned

ulovlige bilder av barn går over til mer alvorlige overgrep mot barn?

Appendiks B

Informasjonsskriv

Fakultet for samfunns- og utdanningsvitenskap
Institutt for psykologi

Invitasjon til å delta i forskningsprosjektet: Overgrep mot barn på internett – en undersøkelse om folks oppfatninger av overgriperen og internetts rolle

Vi ønsker å invitere deg til å delta i en anonym studie om folks oppfatninger av nettovergrep.

Overgrep mot barn på internett er en økende problematikk og det er behov for mer kunnskap om nettovergrep. Vi er spesielt interessert i å utforske vanlige folks oppfatninger av nettovergriperen og veiene til å bli en nettovergriper, med særlig vekt på internetts rolle.

For å kunne delta må du være fylt 16 år. Noen spørsmål er åpne spørsmål hvor du kan skrive litt lengre svar (husk å ikke oppgi personidentifiserende opplysninger her). Andre spørsmål har svaralternativer hvor du velger det som passer best for deg. Spørsmålene omhandler kun dine tanker om nettovergrep, og du vil ikke få noen spørsmål som går på egne erfaringer. Det tar rundt 10 minutter å svare på spørsmålene, men noen vil bruke kortere tid, andre lengre, alt avhengig av hvor mye dere skriver på de åpne spørsmålene.

Dataene samles inn av institutt for psykologi, NTNU og prosjektet er vurdert av Norsk senter for forskningsdata (NSD). Forskningsgruppen som er ansvarlig for undersøkelsen er en del av et tverrfaglig samarbeid mellom NTNU, St. Olavs Hospital og Trøndelag politidistrikt. Samarbeidsprosjektet har som formål å forebygge seksuelle overgrep mot barn på internett.

For mer informasjon om prosjektet og tilgang til det anonyme spørreskjemaet, benytt QR-koden eller denne lenken: <https://nettskjema.no/a/316650>

Takk for at du er villig til å bidra til kunnskap om et økende samfunnsproblem!

Appendiks C

Sikt/NSD-Vurdering

28.03.2023, 14:30

Meldeskjema for behandling av personopplysninger

[Meldeskjema](#) / [Lay persons perceptions of online-child abusers](#) / Vurdering

Vurdering av behandling av personopplysninger

Referansenummer

830520

Vurderingstype

Standard

Dato

09.12.2022

Prosjekttittel

Lay persons perceptions of online-child abusers

Behandlingsansvarlig institusjon

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet / Fakultet for samfunns- og utdanningsvitenskap (SU) / Institutt for psykologi

Prosjektansvarlig

Eva Langvik

Prosjektperiode

02.01.2023 - 31.05.2023

Kategorier personopplysninger

Alminnelige

Lovlig grunnlag

Samtykke (Personvernforordningen art. 6 nr. 1 bokstav a)

Behandlingen av personopplysningene er lovlig så fremt den gjennomføres som oppgitt i meldeskjemaet. Det lovlige grunnlaget gjelder til 31.05.2023.

[Meldeskjema](#)**Kommentar**

Det fremgår av meldeskjema den 09.12.2022 med vedlegg og dialog at det ikke skal behandles opplysninger i prosjektet som kan identifisere enkeltpersoner verken direkte eller indirekte.

Prosjektet trenger derfor ikke en vurdering fra Personverntjenester.

HVA MÅ DU GJØRE DERSOM DU LIKEVEL SKAL BEHANDLE PERSONOPPLYSNINGER?

Dersom prosjektopplegget endres og det likevel blir aktuelt å behandle personopplysninger må du melde dette til Personverntjenester ved å oppdatere meldeskjemaet. Vent på svar før du setter i gang med behandlingen av personopplysninger.

VI AVSLUTTER OPPFØLGING AV PROSJEKTET

Siden prosjektet ikke behandler personopplysninger avslutter vi all videre oppfølging.

Kontaktperson hos oss: Olav Rosness, rådgiver

Lykke til med prosjektet!

